

Nr 1 1991 • årg 15 • 25 kr

politisk och kulturell tidskrift

sydasien

Kvastens förbannelse

– 8 sidor reportage –

Berömda banditer

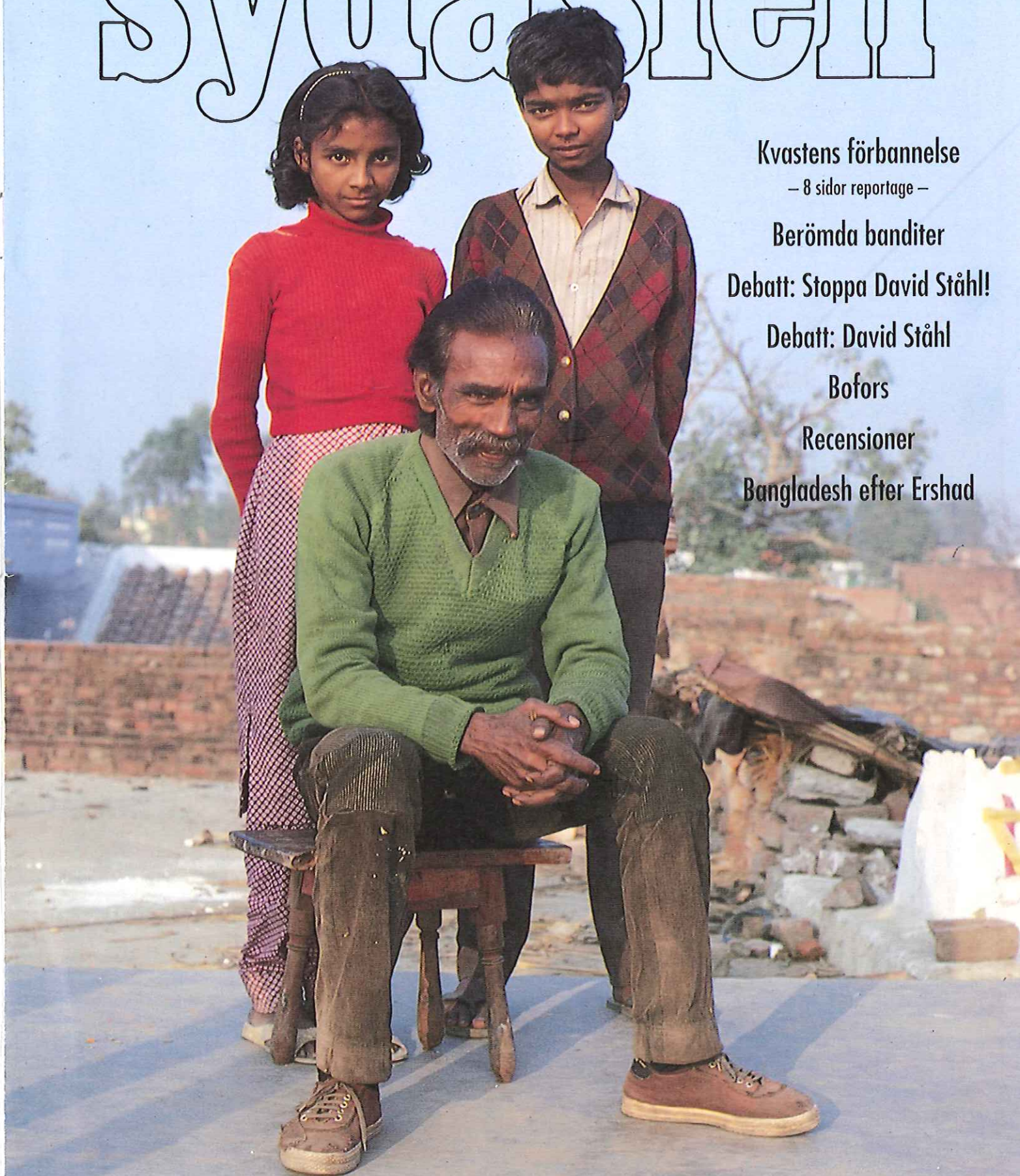
Debatt: Stoppa David Ståhl!

Debatt: David Ståhl

Bofors

Recensioner

Bangladesh efter Ershad

Hej!

Det hinduiska kastsystemet är en av de företeelser i det indiska samhället som vi västlänningar har svårast att begripa oss på.

Missförstånd och okunnighet är vanligt även bland så kallade Indienexperter.

Därför är det med särskild glädje vi nu publicerar **Kalle Kjellmans** stora reportage från Kichha — en liten stad dit Kalle återvänt gång på gång under snart 20 års tid.

Hans reportage ger en unik inblick i kastsystemet. Det låter oss ta del av några djupt personliga och tragiska vittnesmål från människor vars liv formats i skuggan av kastsystemets förbannelse

* * *

"Dacoits" kallas de banditlikor som härjat på den indiska landsbygden sedan urminnes tider. På Buddhas tid begagnade de sig av knivar och knölpåkar. I dag har de automatkarbiner och egna uniformer.

William Smith, docent i indologi, berättar om banditkungar och banditdrottningar under flera tusen år.

* * *

Dessutom hittar du i detta nummer av Sydasiens som vanligt en blandning av nyheter, kulturartiklar och recensioner. Samt en eldfängd debatt där tidningens medarbetare **Tobias Hellström** går till angrepp mot "indienkännaren" **David Ståhl**. Som ger svar på tal.

* * *

Omslagsbild:

Innocent Paul med sina två barn, Shilpi och Philip. Utan dem kan han inte se någon mening med livet. Utan dem skulle han begå självmord. Foto: Kalle Kjellman.

Glädjen var stor i Dhaka efter president Ershads fall. Förberedelserna inför valet startade affärer genom att hyra ut högtalare till politiska möten.

Bangladesh efter president

General Ershads fall efter ett enastående folkligt uppror är en politisk händelse av historiska mått i Bangladesh.

De politiska partierna lyckades trots svåra interna motsättningar klara den svåra uppgiften att eliminera en enväldig regim med hjälp av grundmurat stöd från studenternas samarbetsorganisation All Party Students Unity (APSU) — 22 studentorganisationer förenade av ett enda mål: att få bort Ershad.

Ershads fall var klart långt innan de två dominerande partierna, Awami League och Bangladesh Nationalist Party (BNP), kunde komma överens om en

gemensam strategi.

Den avsatte presidenten som kom till makten 1982 genom en oblodig statskupp gjorde allt han kunde för att befästa sin ställning.

Eftersom hans regering saknade folkligt stöd var han tvungen att använda hårda nypor. Under hans nioåriga styre förstördes fullständigt de demokratiska institutioner som han inte litade på.

Korruptionen bredde ut sig bland hans närmaste medarbetare: hans hustru Raushan Ershad (med öknamnet "Mrs Ten Percent"), ministrar och parlamentsledamöter. Inga tidningar tilläts att skriva om korruptionen bland regeringens höjdare eller höga tjänstemän inom statsförvaltningen.

tidigt. Denne man såg chansen till goda

Ershads fall

Då motståndet mot presidenten svallade som högst 1987 upplöste han parlamentet, införde undantagstillstånd och utlyste ett parlamentsval som oppositionen bojkottade.

Resultatet blev en farsartad parodi på demokrati och en fullständig förvrängd ny konstitution.

Under Ershads regim blev korruptionen allmänt utbredd. Han sökte vinna tillbaks arméns stöd genom att placera pålitliga handplockade militärer i ledningen. Det är i dag inte ovanligt att höga officerare inom armén i Bangladesh äger lyxiga villor, stora som flygplatsterminaler, byggda med hjälp av utländska arkitekter.

Nio av tio ambassadörsposter vid lan-

dets beskickningar utomlands är ännu besatta av Ershads trogna mutkolvar — den nuvarande ambassadören i Stockholm, överstelöjtnant Nuruzzaman, utgör inget undantag.

Med decentralisering som svepskäl förvandlade Ershad polisdistrikten i landet till "underdistrict" (upazilla) som stod under befäl av valda ordföranden, i praktiken Ershads egna hantlangare.

Prisboom dödsstöt

Oppositionen som bojkottade upazilla-valet 1985 har beskrivit systemet som en decentralisering av korruptionen till gräsrotsnivå.

Både medelklassen och det fattiga folkflertalet förlorade till sist tålmodet då inflationen drev priserna på livsnödvändiga basvaror i höjden.

Ris kostade tre kronor kilot, röda böror fem kronor kilot, månadshyran för en enkel tvårumslägenhet steg till ungefär 500 kr. Samtidigt fick en ärlig, okorrumpierad tjänsteman inte mer än 1 000 kronor i månaden i lönekuvertet. Situationen blev ohållbar.

Det blev uppenbart för de flesta att president Ershad såg sig om efter ett undantagstillstånd som sin sista utväg, överskuggad av massdemonstrationer och studentprotester.

Han framkallade lokala oroligheter och beskyllde utländska makter (uppenbart Indien) för att ligga bakom oroligheterna som han sade hotade landets säkerhet då han utlyste undantagstillståndet den 27 november 1990.

Men då han inte kunde upprätthålla undantagstillståndet tvingades han ge upp. Armén ställde sig inte på hans sida utan stödde i stället oppositionen. Den nuvarande chefen för arméstaben, general Nurruddin Khan, har förklarat att armén visar sin solidaritet med folket genom att stödja en övergång till demokratiskt styre.

— En demokratisk våg sveper över världen, har han sagt.

Nu är Ershad borta och i Dhaka och andra städer kan en stämning av klang och jubel fortfarande förnimmas. Men enväldet har lämnat svåra sår efter sig. Kriget vid Persiska viken bidrar också till de svåra tiderna, bland annat genom högre oljepriser.

Bangladesh har heller ännu inte fått ett öre i ersättning för de 2 000 soldater som skickats till Saudi-Arabien och som kostar landet 500 miljoner amerikanska dollar årligen.

vilka som än kom till makten vid parlamentsvalet den 27 februari (resultatet är inte klart när detta skrivs), så måste de ställa sig en avgörande fråga: Hur länge kan människor leva under fattigdomsstrecket?

Riskerar Bangladesh att bli ett nytt Filippinerna?

Shafiqul Islam

Fängelserevolter

Revolten i fängelset i Dhaka den 29 december har följts av en serie revolter i andra fängelser, sannolikt de mest omfattande i landets historia.

Revolter har tidigare ägt rum 1964 och 1978. Båda dessa ledde till att man tillsatte undersökningskommissioner som lade fram förslag till förbättringar av förhållandena. Förslagen genomfördes dock aldrig. Förhållandena i fängelset regleras fortfarande av bestämmelser från 1934 och 1894.

Mellan den 10 oktober 1990, då motståndet mot Ershadregimen intensifierades, och den 3 december fängslades 3 723 personer. Den 4 december, efter Ershads avgång, släpptes många av de politiska partiernas aktivister. Men i arresteringsvågen greps även icke partianslutna och 1 700 personer förblev fängslade.

En protestskrivelse, utarbetad i fängelset i Dhaka, sändes den 24 december till den tillförordnade presidenten och ledarna för de tre stora partianslutna. Den 29 december bröt revolten ut.

Regeringen har utsett distriktsdomaren i Comilla att utreda händelserna.

(Dhaka Courier)

Firande i Dhaka

Victory Day, som firas till minnet av befrielsen från Pakistan den 16 december, blev den kanske största kulturfestivalen någonsin i Dhaka. Planerna på en tredagarsfestival drogs upp redan i mars men det politiska läget gjorde det hela osäkert.

När så Ershad avgick fick festivalen en ny dimension. 14-16 december fylldes hela området vid Dhakas universitet med teater, musikprogram, poesiuopläsningar och matstånd.

Alla slags försäljare gjorde goda affärer. Fyra ungdomar som sålde pappersmössor med texten: Enväldet är avskaffat; Demokratien lever igen, berättade att de hade sålt runt 20 000 mössor den senaste veckan.

(Dhaka Courier)

Asien Specialisten

Boka din resa hos oss till Bangladesh, Indien, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, Thailand, Singapore, Malaysia, Indonesien.

Metropol Resor

Luntmakaregatan 42
111 37 Stockholm
Tel 08-10 45 58, 24 10 51

DACOITS!

Kamp på liv och död i laglöst land

Indiska rövare och banditer — dacoits — har satt skräck i befolkning och myndigheter på den indiska landsbygden i åtminstone 2 500 år. SYDASIENS lärde medarbetare WILLIAM SMITH har gjort en resa utanför lagen och återkommit med en berättelse om en värld fylld av svärd, strypsnavor, hemmagjorda revolverar och automatkarbiner.

Blodtörstige banditen Angulimala hade många liv på sitt samvete tills han träffade Budd som med några välvalda fraser lyckades omvända honom till ett fridfullare liv.

År 508 före Kristus lämnade Buddha staden Savatthi, där han brukade tillbringa regnperioden och vandrade ensam till sin nästa uppehållsort. Fast han gick på en bred landsväg, var han konstigt nog den ende vandraren. Landskapet runt honom verkade öde och övergivet. Men Buddha brydde sig inte om detta och fortsatte. Han reagerade inte heller när två boskapsherdar plötsligt dök upp och varnade honom för att han var på väg rakt in i den fruktansvärda banditen **Angulimalas** hemvist.

Angulimalas händer, berättade de, dröp av människoblod, han var en man utan en gnutta barmhärtighet och alla hade blivit så rädda för honom att de hade flytt till tryggare trakter för länge sedan. Buddha brydde sig inte om deras varningar utan fortsatte lugnt sin vandring.

Kusligt halsband

Det mest skrämmande hos Angulimala var hans kusliga samlarmani. När han slog ihjäl sina offer, högg han av deras lillfingerar, trädde dem på ett snöre och bar dem runt halsen, som ett halsband. Därav fick han sitt öknamn Angulimala: "finger-halsband".

Så småningom mötte Buddha banditen, som låg och lurade på nästa resenär. Angulimala tyckte att det var ytterst märkligt att en ensam tiggarmunk vågade sig in i hans revir. Alla andra var så rädda för honom att bara stora grupper med fyrtio eller femtio resenärer vågade färdas genom hans område. Men en ensam tiggarmunk är bättre än inget offer alls, resonerade Angulimala, plockade fram sitt svärd och gick till anfall.

När han sprang fram för att gripa tag i Buddha förvånades han på nytt, ty hans hand grep i tomma luften. Banditen blev fundersam. Han var lika snabb som han var blodtörstig. Han kunde fånga en springande häst, men nu kunde han inte lägga en hand på en stillsamt promenerande tiggarmunk.

Fortsättningen av historien kan vi lämna. Det räcker att säga att Buddha med ett par väl valda fraser lyckades få

Malkhans banditarmé hade till och med egna uniformer.

Angulimala att ångra sina illdåd, kasta sina vapen i en grop och bli en exemplarisk munk.

Vad som är av intresse här är, att denna kända historia är en av de första som beskriver en indisk bandit, eller som den heter på anglo-indiska, **dacoit**. Från Buddhas tid fram till våra dagar har dacoits spelat en framstående roll i den indiska litteraturen och den indiska verkligheten. Angulimala var den förste av många.

Banditarméer

Historiker anser att berättelsen om Angulimala, bortsett från vissa överdrifter, är sann. Det är osannolikt att skräcken för en enda bandit fick en landsortsbefolkning att överge sina hem, så man måste anta att Angulimala var ledare för ett rövarband.

Angulimalas märkliga hobby att samla sina offers fingrar som troféer tyder på att han tillhörde något stamfolk (likdelar är tabu för hinduer). Detta stämmer bra överens med andra beskrivningar av banditer som finns i de klassiska indiska litteraturerna där de ofta betecknas som medlemmar i olika stammar, främst **ki-vata-stammen**.

När arierna ockuperade norra Indien under 100-talet trängdes urinvånarna tillbaka till mindre bördiga områden, som ständigt minskade i storlek under de drygt 200 år som följde. På de områden de

fick behålla, levde kiratas och andra stammar i bysamhällen och styrdes, enligt källorna, av kungar.

Handelskaravaner, pilgrimer och andra som reste genom dessa marker ansågs vara lovliga byten, ungefär som pionjärerna i Vilda Väster, och plundrades. Den klassiska indiska sagolitteraturen vimlar av historier om dessa "banditer". Ibland organiserade de sig i "bandit-arméer" (**caurasena**) som allierade sig med hindu-kungar i deras maktkamper. Vidare, säger källorna, dyrkade banditstammarna den blodtörstiga gudinnan **Kali** eller **Durga**. Fångar släpades till närmaste by där de tjänade som människooffer till gudinnan.

Eftersom sagorna var "underhållningslitteratur" räddades alltid fången i sista sekunden. Vanligtvis skonar banditkungens fångens liv därför att han beundrar hans nobla uppträdande, eller oftare, därför att kungens dotter blir hänförd av fångens vackra utseende och ber pappa att befria honom.

Människooffer

Människooffer var inte ovanligt bland vissa stamfolk och det var inte så länge sedan denna sed försvann. I delstaten Meghalaya offrade Chutiyastammen människor till en gudinna de kallade **Kecai-Khati** ("hon som äter rått kött") tills briterna förbjöd seden 1835.

Bilden av dacoits i dessa klassiska historier är mycket romantiserad — som i

den moderna indiska filmen. Alla banditer tillhörde förstås inte Indiens stambefolkning. Många tog upp bandityrket för att rädda sig från svält, för att fly från förtryck, för att hämnas på fiender eller helt enkelt för att slippa det dagliga arbetslivets enformighet. Banditlivet kunde vara spännande, fritt och, under vissa omständigheter, välbetalt. I den klassiska litteraturen finns även historier om brahmaner som lämnat prästyrket för att bli rövare.

Präst blev rövare

Medeltidens "bestsellers" var helgonlegender, talrika och synnerligen populära. Precis som Buddha vandrade dessa heliga män härs och tvärs över den väldiga indiska halvkontinenten. Enligt legenderna stötte de ofta på grymma banditer.

Eftersom dacoits utgjorde en ständig fara för liv och lem kunde helgonet ge bevis för sin moraliska överlägsenhet genom att inte visa den minsta rädsla. Och eftersom dacoits var de syndigaste bland människor (de dödade ju brahminer och kor) kunde helgonet bevisa sin andliga överlägsenhet genom att förvandla dem till hederliga hinduer.

I en av dessa historier är den helige ingen mindre än poeten **Valmiki**, han som skrev epuset **Ramayana**. Enligt le-

forts. på nästa sida

Teckning: Ubaid Syed

Nutidens dacoits använder moderna vapen som automatkarbiner.

forts. från föregående sida

genden föddes han som brahman, men växte upp bland stamfolket kiratas. Han gifte sig med en kiratakvinna, fick många söner och försörjde familjen genom att mörda och råna resenärer som var okloka nog att färdas genom skogen där han förskansat sig.

En dag råkade den vise **Narada** passera genom Valmiki's skog. Valmiki märkte att Narada inte bar några värdesaker på sig men beslöt sig, i brist på något bättre för att stjäla hans kläder. Som alla helgon i denna farliga situation inledde den orädda Narada genast ett samtal med sin tänkte baneman. Han frågade Valmiki, hur en som var född brahman kunde begå sådana fruktansvärda brott. Valmiki svarade att han hade en familj att försörja. Då, sade Narada, fråga familjen om den vill dela syndabördan med dig.

Valmiki gjorde detta. Han upptäckte naturligtvis att familjen ansåg det var en sak att dela på bytet, men en helt annan att dela på syndabördan. Då beslöt Valmiki — liksom Angulimala — att lägga om sitt liv.

Satt stilla 1000 år

Han sonade sina brott genom att sitta blickstill i flera tusen år och upprepa Ramas namn. Det slutade med att myrorna byggde en myrstack (Valmi) runtom hans kropp. Sedan han brutit sig ur

myrstacken blev han Indiens främste poet.

En hindukungs plikt var att befria sitt rike från dacoitplågan. Där kungen var stark var banditerna få och när centralregeringen var svag, blomstrade röveriet. Den senare situationen uppstod mot början av 1700-talet då mogul-riket började falla sönder. Banditerna firade högtidsstunder och flera nya banditgrupper uppträdde, bland dem **pindaris** och **thugis**. Pindaris avvek från det klassiska mönstret genom att de var hästburna och rörde sig i stora grupper som kunde bestå av 1000 män. Ett banditband bestod av hela 60.000 ryttare. På så sätt liknade Pindaris mera kosackerna eller siouxindianerna.

”Kändisbanditer”

Pindaris var mycket aktiva i centrala och södra Indien i början av 1800-talet. Beväpnade med svärd, bambuspjut och luntläsgevär injagade skräck i hela provinser. 1810 härjade en pindariarmé i södra Indien. 339 byar plundrades, många brändes till aska. 3 600 bybor torterades, och föremål till ett värde av 250 000 pund (en enorm summa då) stals. Det var engelsmännen som förde statistiken. Britterna blev mycket upprörda eftersom de ansåg att det på sätt och vis var deras pengar som stals. Under det följande

årtiondet krossade engelsmännen alla pindariarméer.

Mera känd (eller ökad) är en annan banditgrupp, thugis. Thugis var en sekt som dyrkade den fruktade gudinnan Kali. De var mycket välorganiserade och hade till och med ett eget språk. Thugis kom i rampluset några decennier efter pindaris och deras aktiviteter fascinerade samtida européer. Skurkaktiga thugis spelade en roll i flera franska och engelska romaner. Sekten blev så välkänd att dess namn blev ett engelskt ord, **thug** som motsvarar gangster eller ”torped”.

I de melodramatiska skildringarna i romaner var thugis en hemlig sekt som ströp sina offer med röda silkeshalsdukar och tillägnade dem Kali. Denna bild var inte helt verklighetsfrämmande.

Man är inte säker på hur länge thugis hade funnits men liksom pindaris fick de en chans att utöka sin verksamhet dramatiskt. Sedan Angulimalas dagar hade indiska resenärer föredragit att färdas i stora grupper som skydd mot dacoits. De listiga thugis anpassade sig till detta.

Sektmedlemmarna klädde sig som resenärer, sällade sig till ett resesällskap och vid första bästa tillfälle, oftast på natten, ströp de sina medresenärer, stal deras ägodelar och begravde liken.

Det vanligaste strypredskapet var inte silkeshalsdukar utan lädersnaror.

Banditen kröp upp bakom offret, kasta-

de snaran om halsen på honom och drog till. Den var en mycket tyst och effektiv metod. På grund av snaran kallades thugis också **phansi-gar**, "de som använder en snara" (phansi). Fast detta var deras vanligaste metod handlade vissa banditer mer direkt. Somliga thugis använde läderremmar med vikter fästade på ändarna, ett vapen som liknade den argentinska bolon. Beväpnade på det viset gömde de sig i buskarna vid sidan av landsvägen. När ett lämpligt offer red förbi, slängde de sina bolos, drog ryttaren av hästen och gjorde slut på honom.

Så småningom uppmärksammades thugis av Indiens nya härskare, som blev tvungna att ta itu med detta problem också. Sekten krossades av engelsmannen Sleeman vars bok om thugis gjorde både dem och honom berömda.

Utstötta och jordlösa

Sleeman adlades av drottning Victoria, men i Indien var han inte känd som Sir William Sleeman utan som **Thuggee Sleeman**.

Det sägs att en thugi uttalade en förbannelse strax innan han skulle hängas: gudinnan Kali skulle aldrig låta Sleeman leva sina dagar i lugn och ro. Sleeman dog på vägen tillbaka till England. Hans stoft fördes tillbaka till Indien där han begravdes på ett ställe som kallas idag för Sleemanabad.

Att utrota pindaris och thugis gick relativt lätt. Men de många vanliga banditerna förblev ett stort problem. I den nya engelska lagstiftningen blev **dacoit** och **dacoitry** ("banditväsen") nya juridiska termer.

Lagen definierade dacoitry som ett rån som utföres av ett beväpnat gäng som bestod av minst fem personer. Britterna märkte att vissa stammar och kaster verkade ha rån och stöld som yrke. Sådana grupper klassificerades officiellt som "criminal tribes" och "criminal castes".

I boken *"The Tribes and Castes of Central India"* (Calcutta 1896) står det till exempel att Chuarstammen från Midnapur "gick ut årligen, så snart skörden var bärgad, för att plundra". Enligt samma bok var Aheriyakasten i Uttar Pradesh

"en stam av jägare och tjuvar som blev stråtrövare under den stora hungersnöden 1833". **Badhaks** var ett berömt banditställe vars medlemmar var utstötta muslimer och hinduer, och ett annat banditsamhälle, **Minas**, bestod av jordlösa bönder och, märkligt nog, byvakter. Sådana grupper höll myndigheterna under sträng bevakning.

Robin Hood

Moderna indiska medier visar mycket mera sympati för dacoits än sina medeltida föregångare. Man inser att många tvingas till banditliv av ekonomiskt och socialt förtryck, vad som kallas "social banditry".

I böcker och filmer porträtteras banditen som en modern Robin Hood som kämpar mot orättvisor. Det råder heller ingen brist på riktiga banditer.

Indiens mest kända bandit under 1980-talet var **Phoolan Devi**, en 20-årig kvinna, fattig, analfabet och medlem i den

forts. på nästa uppslag

Malkhan var landsbygdsbanditernas självutnämnde kung under sju år (1976-1983). Han hämnades sina fiender och gav sig slutligen frivilligt till polisen. Hans rykte bland folket var gott.

Teckning: Ubaid Syed

låga mallah-kasten. Phoolan Devi råkade i fejd med medlemmar av den mäktiga jordägande thakur-kasten i hennes hemby **Bhemai** i Uttar Pradesh. Thakurs såg till att hon fängslades, genom att använda falska bevis. Phoolan Devi rymde från fängelset, lämnade sin man och flyttade ihop med en älskare.

Thakurs beslöt sig då för att lära denna uppstudsiga bondkvinna en läxa. De mördade älskaren, fängade Phoolan, låste in henne i ett skjul och våldtog henne gång på gång i 20 dagar. Men Phoolan lyckades fly ytterligare en gång och sällade sig till ett banditgäng. Någon vecka senare var hon gängets ledare.

Kvinnliga banditledare är inte så ovanliga i Indien. I samma område under samma tid leddes två andra band av kvinnor.

En föregångare till de tre ledarna var en muslimsk kvinna, som var aktiv på femtiotalet. När hon dödades av polisen hittade man en sonderlöst kopia av Koranen och en halvflaska rom i hennes ryggsäck.

Banditdrottningen Phoolan

Efter två framgångsrika år som bandit återvände Phoolan Devi till sin hemby i februari 1981. Hon förklarade för byborna att hämnings timme var inne. Gänget tillfångatog 22 medlemmar av thakur-kasten, ställde dem mot en vägg och sköt dem. Hämnadaktioner av detta slag är, som ska visas senare, mycket vanliga, nästan en regel.

Vid denna tidpunkt leddes delstatsregeringarna i både Madhya Pradesh och Uttar Pradesh för första gången av medlemmar av thakur-kasten. Deras politiska motståndare tvekade inte att reta dem.

"Vilken skam", ropade de, "en kvinna

har bestigit thakurmännen".

Mer rädd för thakurs hämnd än för polisen gav Phoolan Devi upp så småningom. Hennes sätt att roffa åt sig friheten har gjort ett stort intryck på Indiens kvinnor, och för många är hon en hjältinna idag.

Andra moderna dacoitledare har en bakgrund som är ännu märkligare. **Pan Singh**, till exempel, var idrottsstjärna. Han var soldat i tjugo år och löpare i Asiatiska Spelen, där han tog medalj. När han återvände hem till byn förvandlades han snart till bandit.

En annan, **Babu Ram**, var en vanlig bybo som tröttnade på sin otrogna hustru och eviga gräl och fejder i byn. 32 år gammal lämnade han allt bakom sig och blev vandrande fakir. Han utgav sig för att vara en helig man, men han levde mest på spådomar åt hasardspelare. Han tröttnade på detta liv, och när hans bror dödade en brahman och flydde till skogen, följde han med. Som banditledare var han känd under namnet **Daku** (bandit) **Babu**.

Mord och fejder

Phoolan Devi var banditernas drottning. Deras självutnämnde kung var **Malkhan**, som hade eget brev-papper där hans titel "**dasyu Raj Samrat**", "bandit kung-kejsare", stod. Malkhan, liksom andra moderna banditer som nämnts här, var aktiv i norra Indien i delstaterna Madhya Pradesh och Uttar Pradesh.

Som många andra blev han bandit på grund av en politisk fejd. I byarna pågår en ständig kamp om politisk och ekonomisk makt bland olika kast- och intressegrupper och i kampen skys inte våld. Malkhan, som tillhör Mirdhakasten i byn Bilao, råkade i en dispyt om ägor med brahmanen Kailash, som var en mäktig politiker i kongresspartiet. Grälet urartade: Malkhans bror misshandlades och en politisk allierad mördades. Till slut köpte Malkhan ett gevär och försökte döda Kailash. Han sårade Kailash, dödade en annan och flydde.

Malkhan överlevde som bandit i sju år, 1976-1983. Som mest fanns det över sextio män i hans gäng. Till och med Phoolan Devi tog kontakt med honom och bad om att bli intagen i gänget. Men Malkhan, som stöddes av thakur-kasten, vägrade ta emot henne.

Detta nordindiska samhälle där blodsfejder och hämnadaktioner utgör en del av vardagslivet påminner mycket om Sicilien. Också i Malkhans värld måste man döda sin fiende. Det är en skam, säger man, att se att ens fiende fortfarande är i livet. Så länge fienden lever, har man ingen heder.

Att vända sig till polis eller domstol hjälper oftast inte. Poliserna kommer utifrån, är främlingar. Man tar för givet att deras sympatier är hos de mäktiga i byn. De är också allt för ofta korrumperade. Ibland föredrar de att öva utpressning mot dem som är misstänkta för brott, i stället för att arrestera dem. Vill man inte betala, övertygas man genom upprepade misshandel.

En bybo blev medlem av Malkhans gäng på grund av sådana polistrakasserier. Hans bror var kriminell och polisen antog att han var sympatisör.

Domstolar litat man inte heller på. Vi har redan sett exempel om hur de användes av de rika för att bli av med obehagliga personer som Phoolan Devi. Att få en motståndare dömd till fängelse är ett effektivt och mycket bekvämt sätt att bli kvitt honom. När någon nämnde för Malkhan att en av hans hjälpare blev dömd till fem års fängelsestraff, sade banditledaren att detta var inte alls märkligt. Han kände helt oskyldiga personer som fått 20 års fängelsestraff.

Raviner bandithem

Dessa moderna banditer opererade i ett område som kallas **Chambal**, och omfattar delar av delstaterna Madhya Pradesh, Uttar Pradesh och Rajasthan. Området har fått namn från **Chambalfloden**. Geologer kallar området "stora ravinbälte". Här har Chambal och fem andra floder skapat en enorm miljökatastrof. Varje år förstörs många tusentals hektar åkermark av erosion. Den bördiga jorden spolats bort och ersätts av djupa raviner, törnbuskar och sand.

Byar överges när åkermarken försvinner, området präglas av övergivna samhällen och tempel.

Marken försvinner samtidigt som befolkningen ständigt ökar. De naturliga följderna är ökad landhunger, ökad fattigdom och ökade ekonomiska och politiska motsättningar. Chambal är en rik grund för de banditer som frodats där sedan 1950-talet.

Indiens centralregering och delstatsregeringar har försökt att återskapa den bördiga marken men framgångarna har varit få och dyra. Erosionen har inte hejats nämnvärt.

Chambal, som har bidragit till att skapa så många banditer, tjänar som deras hem. I ravinerna och snårskogen kan de lätt hålla sig gömda och förflytta sig osedda från by till by.

Precis som gerillasoldater är dacoits beroende av folkets stöd: framförallt släktingar, kastfränder och medlemmar av allierade kaster. I Malkhans fall var hans egen mirdha-kast allierad med thakur-kasten mot brahmaner och deras allierade. Banditerna i hans gäng hade olika bakgrund och bland dem fanns muslimer och chamars, oberörbara.

Somliga stöder banditer av mycket praktiska skäl. När man är vän med banditer, lyssnar andra till vad man säger. Man har både skydd mot sina egna fiender och kan hota eller även mörda dem om så behövs.

I storstäderna samarbetar gangsters med olika politiska partier (ungefär som i USA under 1930-talet). I byarna är situationen densamma. En politiker som har ett banditgäng bakom sig kan hota dem som röstar på "fel" parti eller kandidat.

I det juridiska språket kallas de som stödjer banditer "**harbourers**".

De försörjer dacoits med mat, kläder,

ammunition och vapen. Beväpningen består av allt man kan komma över. Ofta har en nybliven bandit endast en bambustav. Många har hagelgevär eller "kattas", handgjorda revolverar. Mycket populär och dyr är automatkarbinen AK-47, omtyckt av gerillasoldater och terrorister världen runt.

Malkhan lät en byskräddare sy khakifärgade uniformer åt sina män. Han föredrog uniformer för att hålla stilen, men klädseln visade sig även ha andra fördelar: gänget såg ut som de poliser som jagade dem. De undkom polispatruller flera gånger genom att vinka till dem på avstånd och låtsas att de var poliser.

En gång stötte de på en köpman vars sonson de hade kidnappat. I tron att de var poliser klagade han på den förbannade Malkhan och bad om hjälp. Då kidnappade Malkhan farfar också och fick dubbel lösensumma.

Malkhan, banditernas kung, hade ett gott rykte bland folket. Han respekterade kvinnor och förbjöd sina män att ta med älskarinnor eller röva bort flickor från byarna. Han ansågs också vara mycket rättvis. Hans män betalade alltid för maten de tog och trakasserade aldrig byborna.

Malkhan var from hindu som spenderade mycket av sitt byte på tempel tillägnade gudinnan Durga, banditers traditionella beskyddare.

Kidnappning löande

Malkhans gäng försörjde sig inte genom rån eller plundring utan genom kidnappning. Informatörer pekade ut bra offer. Sedan kidnappade gänget offret, offrets barn eller nära släktingar och utkrävde lösen för att befria dem. Kidnappningsoffret följde med gänget på dess vandringar tills lösensumman var betald. Offret kunde vara tillsammans med gänget flera månader innan betalningen skedde.

Malkhan tjänade ganska bra på denna verksamhet. Den högsta lösensumma han fick var 190 000 rupier i kontanter, smycken värda 30 000 rupier samt ett nytt gevär. Högsta årsinkomsten blev hela 575 000 rupier.

Bytet delades av gängets medlemmar, som ofta skickade hem pengar till sina familjer. En hög omsättning var nödvändig eftersom kostnaderna för ett liv på flykt är mycket höga, särskilt för ammunition och vapen som måste köpas svart. En bandit måste betala överpriser för alla varor och tjänster och många "harbourers" lever gott på att förse banditerna med sådant de behöver.

Eftersom dacoits håller sig gömda i oländig terräng, måste polisen finkamma området med stora styrkor, en metod som kostar staten mycket pengar. Dessutom är den ineffektiv. Få poliser är speciellt pigga på att följa tungt beväpnade dacoits in i deras eget revir. Buskskogen är så tät att ett dacoitgäng kan slå läger några hundra meter bort utan att polisen anar det. Under regnperioden går polisen inte alls in i djungeln.

Men utanför djungelns trygghet är rol-

lerna ombytta. Vi kan ta slutet för banditen **Mustaqueem** som exempel. Mustaqueem började som brottare, gick över till vadslagning och sedan till småbrott. 1979 sköt han en polisman och flydde till ravinerna. Han var en uppskattad medlem av Malkhans gäng och under vissa tider ledde han ett eget band. Han träffade Phoolan Devi under hennes tidiga karriär, men deras förhållande tog slut när Mustaqueem vägrade ta med henne i gänget. Han kom ihåg Malkhans varning att en kvinna i gänget innebär katastrof, Phoolan fick fortsätta på egen hand.

Tyvärn glömde han en annan sak Malkhan varnat honom för: en bandit ska hålla sig till ravinerna, utan deras skydd är han utsatt och hjälplös.

Misslyckat pistolköp

Något år senare lämnade Mustaqueem ravinerna för att köpa vapen. Hans kontaktman var en kusin som kände alla illegala vapenhandlare. De två reste runt i olika småstäder och Mustaqueem tog tillfället i akt att söka kvinnligt sällskap och dricka sprit. Vapenköpet gick inte bra. Mustaqueem lyckades bara komma över en nio millimeters pistol som kostade honom 12 000 rupier. Slutet kom när han råkade träffa en polispatrull i en by. Polisinspektören blev misstänksam och frågade Mustaqueem och kusinen vilka de var och vart de var på väg. Han beordrade dem också att visa upp innehållet i väskan de hade med sig. Mustaqueem insåg att han var chanslös. Hans enda vapen, pistolen, låg oåtkomlig i väskan. Han kunde inte springa ifrån polisen eftersom det ute på den milsvida nordindiska slätten inte fanns någon plats att springa till. När han erkände att han var Mustaqueem, blev byborna förskräckta. Ovetande hade de hjälpt polisen att fånga en bandit. Nu skulle Mustaqueems gäng utkräva hämnd. Polisen slängde den bundne banditen i en vagn. Så snart de hade lämnat byn och alla vittnen bakom sig, dödade de honom och tog pengarna.

Förgiftad mjölk

Mustaqueems gripande berodde på ren tur. Eftersom polisen inte kan räkna med tur och helst inte vill jaga banditer i ravinerna, litar de mest på list och förräderi. När polisen identifierar en "harbourer", sympatisör eller släkting till en dacoit, sätter de press på honom. De frestar honom, eller hotar honom med miss-handel eller fängelse.

När en angivare talar om för polisen att ett gäng besöker en by, omringar polisen byn och fångar eller dödar banditerna när de försöker fly.

En annan metod är att följa med någon som levererar mat eller vapen till banditerna. Ett gäng krossades när polisen ordnade en leverans av förgiftad mjölk. En medlem av gänget kan förråda sina kamrater åt polisen mot amnesti. Malkhan var alltid mycket medveten om denna risk och litade inte helt på någon av sina män.

De som samarbetar med polisen riskerar banditernas hämnd. **Daulat Bhardoria** förrådde **Man Singh** 1955. Strax därefter dödade de överlevande medlemmarna av gänget Bhardorias tre söner, en efter en.

Malkhan sade alltid att han hade två mål: att döda sina fiender och att bygga tempel. När Malkhan hade byggt sina tempel, återstod bara fienderna.

Han började med att marschera in i hembyn Bilao och skjuta ner fem personer som hade dödat en vän till honom. Då var bara ärkefienden, brahmanen Kailash, kvar. Kailash hade redan klarat det första mordförsöket som inledde Malkhans karriär. Han visste att Malkhan skulle försöka igen så han lämnade byn och flyttade till staden **Bhind**, där han trodde sig vara säker. Polisen ordnade en livvakt åt honom.

Då valde Malkhan ut sin medarbetare **Kashiram** för att verkställa hämnden. Han skickades till Bhind i sällskap med en sympatisör som kände Kailash. 14 februari 1981 pekade han ut brahmanen för Kashiram. Det var mitt på dagen på stadens marknadsplats men Kashiram tvekade inte. Han drog fram sin handgjorda pistol och sköt brahmanen i ryggen. Han greps direkt av polisen som nästan slog ihjäl honom.

För att återgälda tjänsten gick Malkhan till Kashirams by för att döda Kashirams egen fiende, Attar Singh. När han kom fram, visade det sig att Attar Singh var bortrest. Gänget nöjde sig med att skjuta sönder Singhs hus med sina kul-sprutepistoler och döda en av hans vänner.

Nu var Malkhan nöjd och han beslöt att ge upp. Problemet var att det inte var så lätt att ge sig. Gav han sig till polisen var chanserna stora att de skulle döda honom på fläcken. Han hade ingen lust att sluta som Mustaqueem.

Malkhan krävde att både premiärminister **Rajiv Gandhi** och delstatens primärminister skulle vara närvarande när han gav sig. Båda vägrade.

Förhandlingarna fortsatte. Då tog den kloka Malkhan kontakt med några journalister, som i motsats till Gandhi var mycket intresserade av att träffa banditkungen. Under strikta säkerhetsåtgärder besökte reportrarna honom flera gånger i ravinerna. En gång tog de med sig en känd bok om banditer skriven av den engelska marxisten **Hobsbawn**.

Malkhan kunde inte läsa den engelska texten men han beundrade bilderna.

Slutligen gav Malkhan sig av tillsammans med sitt band. Hans enda villkor var att han inte skulle hängas. Han möttes av ett stort press- och polisuppbåd. På vägen till fängelset passerade gruppen genom flera byar, bland dem Malkhans hemby Bilao. Hela vägen omringades de av folkmassor som ropade "leve banditkejsaren Malkhan".

Malkhan hade kommit in från kylan.

William L. Smith

BOFORSAFFÄREN

Henrik Westander om mutor och hemliga bankkonton

Den 1 april 1986 hissade Boforsdirektören Martin Ardbo den indiska flaggan hemma i sin trädgård i Karlskoga. Det var ett tecken: Bofors hade fått kontraktet på haubitsar till Indien; värt 8,4 miljarder kronor.

Sysselsättningen var räddad. Karlskoga jublade. Över 2 000 anställda deltog i Bofors firmafest i Nobelhallen. På parkeringsplatsen demonstrerades en haubits, en stor skräckinjagande kanon. Inne i ishallen bjöds på kalkonbröst, kaffe och kakor.

Kalaset gick på en halv miljon kronor. Det hade företagets ägare, Erik Pensler, råd med — värdestegringen på Nobelaktien skulle under 1986 göra honom 1 miljard 260 miljoner kronor rikare.

"Vi skall inte bara hålla Boforsfanan högt, vi skall springa med den så den fladdrar", avslutade Ardbo ett festtal och fick kvällens längsta applåd.

Katastrofalt brev

Det fanns de som tvekade. Var det möjligt för Bofors att på fem år leverera hela 410 haubitsar? "Blir Indienordern verklighet kommer vi att få arbeta dag och natt", hade Ardbo sagt. Men han var inte orolig: "Vi klarar ta mej faen vad som helst i Bofors". Så företaget spände sina muskler — och lyckades igen.

Men så en höstdag 1986 kom det brev till Bofors. Det bestod av en enda A4-sida. Avsändare var Ulle Reet Jakobson, som i 15 år arbetat som tjänsteman på Riksbanken. Banken hade upptäckt att Bofors betalat 188 miljoner kronor i provision till ett företag vid namn Svenska Incorporated. Denna upptäckt skulle få katastrofala följder för Bofors.

* * *

Morgonen den 31 oktober 1984 sköts Indiens premiärminister Indira Gandhi till döds. Två sikher i hennes egen livvakt hämnades den indiska arméns stormning av det Gyllene templet i Punjab. Sonen Rajiv flög omedelbart till New Delhi. Samma dag svor han eden som premiärminister. 750 miljoner indier fick en ny ledare.

Bara 40 år gammal skulle Rajiv Gandhi

föra vidare traditionerna från sin mor och sin morfar, Jawaharlal Nehru, Indiens första premiärminister. Det började bra. Gandhis kongressparti fick 77 procent av rösterna i det snabbt utlysta parlamentsvalet. Med sin mjuka och ärliga framtoning blev han omåttligt populär.

Bekämpa korruptionen! Så löd Gandhis paroll när han ville rensa upp i det träsk av mutor som tynger det indiska samhället. Själv var han obefläckad, så han kallades "Mr Clean". Och se, den nya regeringen beslöt omgående att alla vapenkontrakt skulle göras upp utan mellanhänder.

Under en period under 1980-talet hade Bofors betalat hela 18 procent av kontraktsvärdet i provision till indiska mellanhänder. Men det drabbade inte Bofors, som förstas höjde priset för sina vapen i motsvarande grad. Förlorare var det indiska folket.

Mellanhändernas jobb var att ordna kontrakt åt exportföretagen. Med hjälp av sin provision kunde de muta de politiker och tjänstemän som kunde påverka besluten om vapeninköp. Mellanhänder och mutkolvar skodde sig alltså på det indiska folkets bekostnad. Det ville Rajiv Gandhi bekämpa och han hade stöd både av folket och av indisk lagstiftning.

Olof Palmes löfte

Snart skulle ett av Indiens genom tiderna största vapenköp avgöras. Bofors var med och konkurrerade om ett kontrakt på haubitsar, en stor kanon som används på slagfältet för att beskjuta fienden. Nu skred Rajiv Gandhi till verket. I ett samtal till Olof Palme i oktober 1985 förklarade han att Bofors kunde få ordern, men endast om de tog bort eventuella mellanhänder. I januari 1986 sade Palme till Gandhi att mellanhänderna var borta ur bilden. Det hade Bofors intygat.

Bofors skulle senare bli känt över hela Indien, långt mer känt än både Björn Borg och Olof Palme. Begreppet "Bofors" skulle symbolisera korruption och mutor. Varför?

Jo, i april 1987 avslöjade Sveriges Riksradios Eko-redaktion att Bofors hade betalat ut provisioner till mellanhänder i Indien-affären. Och i just denna affär hade alltså Bofors lovat både Olof Palme och Rajiv Gandhi att företaget inte skulle använda sig av mellanhänder. Bofors har lurat de båda premiärministrarna, vilka

skurkar! Så tänkte jag när utbetalningarna avslöjades.

Nytt hemligt avtal

Men verkligheten visade sig vara betydligt mer komplicerad. I min bok "Hemligstämplat — en historia om mutor och regeringars fall" publicerar jag ett nytt dokument. Det är ett telegram till det svenska utrikesdepartementet, daterat den 25 oktober 1985. Avsändare är Olof Palme som just samtalat med Rajiv Gandhi i New York, där FN firade sitt 40-års jubileum.

Gandhi hade sagt till Palme att "den indiska regeringen vill ha Bofors". Det återstod bara två hinder. Bofors måste "gå ned något i pris" och "ta bort alla middlemen". I så fall "kunde köpet genomföras till Bofors". Detta meddelande från Gandhi fördes vidare till Boforsdirektören Martin Ardbo den 29 oktober 1985. Och vad gjorde Ardbo? Jo, han reducerade priset, precis som Gandhi begärt, men istället för att ta bort alla mellanhänder skrev han under ett helt nytt provisionsavtal med en ny mellanhand, ett företag vid namn AE Services.

Var Ardbo så fräck att han helt struntade i kravet att det inte skulle finnas mellanhänder? Nog kan Ardbo vara fräck alltid. Men ändå är det något som inte stämmer. Det vore nämligen utomordentligt korkat av Ardbo att anlita en ny mellanhand i strid med Gandhis önskemål. Då skulle han riskera hela affären. Och detta trots att han fått besked om att den indiska regeringen ville köpa av Bofors! Men Ardbo är inte dum.

Så det finns bara ett logiskt alternativ: att Ardbo i själva verket hade instruerats att, via AE Services, betala provisioner till Gandhi själv, hans vänner eller hans Kongressparti.

Denna slutsats får stöd av anteckningar som polisen beslagtog hemma hos martin Ardbos. Den 2 juli 1987 hade han exempelvis antecknat i sin kalender att Bob Wilson, som representerade den nya mellanhanden AE Services, har talat med "Gandhi trustee lawyer". Uttrycket är sannolikt liktydigt med en advokat som förvaltade Gandhis eller Kongresspartiets tillgångar.

Som jag visar i min bok tyder allt på att Rajiv Gandhi var insyltad. Och när han i november 1989 förlorade parlamentsvalet i Indien var Bofors-affären en bidragande orsak.

Nehru inblandad

V P Singh blev ny premiärminister. Till handelsminister utsågs Arun Nehru, som är svåger till Gandhi och satt med i hans regering när vapenaffären med Bofors

gjordes upp. Tre dokument på det svenska utrikesdepartementet samt Ardbos personliga anteckningar tyder på att också Nehru är inblandad, att Gandhi och Nehru som tillsammans begärde att Bofors skulle betala provisioner eller mutor till AE Services.

V P Singh hade investerat all sin trovärdighet i att få fram sanningen i Bofors-affären. Så han vände sig till Schweiz för att få veta vilka som låg bakom de konton i schweiziska banker dit Bofors betalat ut sammanlagt 326 miljoner kronor.

Den första framgången kom den 26 januari 1990. Då beslöt regeringen i Schweiz att med omedelbar verkan "frysa" bankkontona. Fem konton var var kända. Men nu hittade schweizarna ett sjätte konto, som också spärrades.

Två olika domare fick i uppdrag att granska kontona, en i Genève och en i Zurich dit pengarna till AE Services hade betalats. Domarna krävde att bankerna skulle överlämna information om konto-

na, men sedan fördröjdes proceduren: när det var dags att överlämna information till indierna överklagades detta av anonyma personer.

Skulle Singh hinna fullfölja sin utredning? Nej, han föll i november 1990. Striden kring det hinduiska tempelbygget i Ayodhya blev hans fall. Chandra Shekhar, den nya premiärministern, fick Gandhis stöd.

Varför? Kan Gandhi ha ställt ett villkor, något det spekulerats om i Indien, nämligen att Shekhar skulle lägga ned utredningen om Bofors?

Det återstår att se. Men om inte den indiska regeringen drar tillbaka sin begäran kommer sannolikt Schweiz att inom kort överlämna avgörande information. Då kanske får indierna äntligen ett svar på frågan:

Vilka tog emot pengarna från Bofors?

Henrik Westander

H E M L I G

enl. a kop. 1 1
sekretessloggen (1960:100)

1995-06-13

UTRIKESDEPARTEMENTET

ONA

FOTNOT: Sedan denna artikel skrevs har högsta domstolen i Schweiz beslutat att häva banksekretessen för ett konto dit Bofors betalat 50 miljoner. Kontot innehåller av AE Services. Men chefsåklagare Lars Ringborg tvekar ändå att återuppta

sin nedlagda mututredning. Och i Indien har nye premiärministern Chandra Shekhar förklarar att mututredningen "inte är en nationell fråga". Polisutredningen har förts ned på en lägre nivå. **RED.**

En fläckfri svensk i Indien

David Ståhl. "Indien, Livsattityder — Etikettregler". Empatum AB.

• • EN SVENSK reste till Indien.

Han hade läst på.

Därför bar han en ljus fläckfri sommarkostym och tuggade maten ytterst försiktigt — bara med framtänderna.

Han undvek nogsamt att klappa små barn på huvudet, åtminstone då han befann sig söder om Bombay.

Han höll sig sorgfälligt ren. Han duschade och tvättade sig flera gånger om dagen i sina luftkonditionerade enkelrum på Claridges, Taj-Mahal och Oberoi Inter-Continental.

Den svenske resenären gjorde sig aldrig lustig över gamla människor. Fjärran vore honom ett sådant beteende.

Hans handslag var lätt och svalt som en fjärils vingslag en vacker sommardag, hans handtryckningar till indiska tjänstemän och affärskontakter lika blygsamma.

– Bakshish bör ju aldrig uppgå till mer än några hundra rupier, det vet ju varen-
da indiskt barn, brukade han säga.

Den svenske resenären i sin ytterst fläckfria sommarkostym i ljusblå bomull mötte många människor.

Han konstaterade att de var påfallande glada och lättsamma, optimistiskt lagda. Även hos de lungsjuka och förkrympta, de förskjutna och föräldralösa, de utmattade och nedtryckta, tyckte han sig finna ett gott humör.

Oftast.

Ty indierna brydde sig inte så mycket om tiden eller livet eller varför deras kylskåp inte fungerade.

Men de var synnerligen spontana och varma, alla 800 miljonerna.

När hans plan landat på New Delhi Airport visste den svenske resenären redan efter en timme att indiernas attityd till tid är annorlunda än vår.

Då taxin fastnat i köerna in till hotellet vid Connaught Place var tiden statisk.

Den svenske resenären fläktade sig med en tidning och konstaterade att han genast måste byta skjorta.

Han hade svettfläckar under armarna och längtade efter befrielse från den jordiska, materiella världen med alla dess bindningar och brister.

— Först byta skjorta. Sedan en cocktail i hotellbaren, tänkte han.

* * *

• • DAVID STÅHL heter en 41-årig stockholmare som håller kurser, studiecirklar och seminarier om Indien åt bland annat företag som Ericsson, Astra och Nobelkoncernen. Han har framträtt som "Indienexpert" i radio och TV.

Han ger också ut skrifter om Indien på ett eget förlag, Empatum AB.

David Ståhls målgrupp är svenska af-

"Varför är det fullt att tala om nationalkaraktärer", frågar sig David Ståhl, här med sin Malaysiefödda fru Valsa, i sitt svar på Tobias Hellströms kritik

färsmän. Hans värld är inte byarna och de fattigas, utan mellanhändernas, finansmännens och jordägarnas. Han betraktar den indiska mångfalden från de fina hemmen och de dyrbara hotelleten.

Hans skrift "Indien, Livsattityder — Etikettregler" förmedlar en bild av Indien som luktar gammalt unket 1930-tal.

Man hade hoppats att de generaliseringar, förnumstiga råd och naiva funderingar som han torgför tillhörde en förgången tid.

Jag menar: var utom i gamla årgångar av Nordisk Familjebok (under z som i zigenare) behöver man stå ut med påståenden som följande citat ur "Indienexperten" David Ståhls skrift: "Indierna är fallna för att skvallra och lägga sig i varandras angelägenheter".

* * *

David Ståhls definitioner av bakshish (högst några hundra rupier, ges bara till socialt underställda osv) får stå för honom själv. De saknar verklighetsunderlag, liksom hans lustiga gränsdragning mellan "muta" och "bakshish".

David Ståhl skriver "att mutor skulle vara en accepterad del av livet i Indien är en vanlig men helt felaktig uppfattning" och beskriver den — enligt honom — "överdrivna föreställningen" att man måste muta sig fram i den indiska byråkratin.

Det indiska samhället är ett av världens mest korrumpade — och korruptionen har under de senaste åren bara tilltagit. Rättsröten finns på alla nivåer, berör såväl hög som låg. Vittnesbörd om detta kan en intresserad Indienresenär inhämta från snart sagt varje person han

träffar.

Det är klart att David Ståhl inte vågar skriva att svenska affärsmän måste muta sig fram. Det berättar han kanske bara i enrum. Eller är han, hemska tanke, verkligen så naiv som han låter?

Det är ju lätt att tro om en författare som (om indiska företag) slänger ur sig en såpass äckligt försynt understatement som:

"Förhållandet till de anställda är inte alltid det bästa. Indisk personalvård lämnar i våra ögon en hel del övrigt att önska."

Somligt i David Ståhls Indienskildring lämnar inte bara "en hel del övrigt att önska".

Det är direkt missvisande.

Kasten förväntas knappast "ta hand om sina krymplingar och föräldralösa barn". Varken i Calcuttas slum eller vid Bombay Central Station är de fattigas liv så behagfullt idylliskt som Ståhl tycks tro.

Den "tilltänkta bruden och brudgummen" kan knappast förkasta den part föräldrarna — efter stenhårda ekonomiska förhandlingar — föreslagit. Inte i normalfallet, möjligen hos ett mycket "upplöst" och välutbildat fåtal.

Att "slakten ställt upp och finansierat en begåvad pojkes studier", är näppeligen inte heller något vanligt förekommande fenomen i det indiska samhället i stort.

David Ståhl har givit sig i kast med en mycket svår och ansvarsfull uppgift. Resultatet är pinsamt misslyckat och till skada för seriös informationsspridning om Indien i Sverige. Ståhl borde sluta publicera sånt här trams.

Tobias Hellström

David Ståhl svarar på kritiken:

”Jag generaliserar utan att diskriminera”

Jag tillbringar mina besök i Indien på femstjärniga lyxhotell iförd ljus bomullskostym. Jag sveper drinkar och tittar ut genom hotellfönstret över angränsande slumområden och yttrar ned-sättande och kränkande värderingar om indierna. Jag är helt ovetande om och ointresserad av Indiens många fattiga, kanske jag någon gång skymtar dem genom den mörktonade rutan på en limousin, som någon av mina vänner jordägarna eller mellanhänderna skickat till hotellet för att hämta mig till en flott middag hemma i deras luxuösa bostäder. Någon gång när limousinen inte dyker upp (”indierna kan ju inte organisera något” säger jag då) tvingas jag ta en taxi i stället. Av denna handfasta konfrontation med den indiska verkligheten får jag svettfläckar på min rena skjorta (under bomullskostymen) och för att nödtorftigt behålla mitt lugn reciterar jag mina egna plattityder om landet och längtar tillbaka till lyxhotellets bar med dess rikhaltiga sortiment av drinkar. Jag är en osympatisk och okunnig typ som borde hålla tyst om Indien, och kanske om de flesta andra ämnen också.

Vad har jag gjort för att förtjäna denna hjärtlösa karakteristik? Jo, jag har begått en lång rad försyndelser, av vilka de flesta kan sammanfattas i tre punkter:

1. Jag har ett felaktigt umgänge i Indien; 2. Jag generaliserar om indierna; 3. Jag ger dumma, löjliga och förnumstiga råd till svenska resenärer i Indien, och detta till på köpet till en kategori människor som inte finner nåd inför Tobias Hellströms ögon: affärsmän. Egentligen är det bara punkt 2 som är intressant, men låt mig ändå ta dem i tur och ordning:

1. Tobias Hellström verkar noga ha kartlagt mina vanor i Indien. Han vet att jag bor på femstjärniga hotell, han namnger några av dem och han har t o m tagit reda på att jag bor i enkelrum. Enda haken är att han har helt fel. Min hustru och jag bor nästan aldrig på den sortens hotell. Vi brukar bo hos släktingar, vänner och bekanta eller på s k ”indian style” hotell, helt enkelt därför att vi föredrar det. Jag har aldrig gillat den femstjärniga ”hotellkulturen” i Indien.

Jag har inte fört någon social statistik över våra indiska vänner, och jag har definitivt ingen anledning att be om ursäkt för dem. Jag vet inte ens hur många indier vi känner, men jag tror att vi har någon sorts varaktig relation till minst hundra stycken. Bland dem finns alla sorters människor, alltifrån en cykelrikshawförare i Varanasi till yngste sonen i en tidningsfamilj i Kerala. De flesta är helt vanliga löntagare, några journalister, tjänstemän och liknande. Det när-

maste en jordägare jag kommer är att min frus familj äger en kaffeplantage i Kodagu, Karnataka, på 25 hektar. Tobias Hellström är välkommen att vid sin nästa Indienresa hälsa på och studera det ”lyxliv” som levs där (han får härmed specialtillstånd av mig att ha smutsiga kläder på sig!).

Till detta kommer att jag också känner ett stort antal tibetanska flyktingar, och mitt intresse för Tibet har föranlett mig att många gånger resa i avlägsna och primitiva delar av Indien. Jag älskar att åka tåg (2:a klass sov/sittvagn, 3 tier, skall det vara) eftersom man träffar många människor och för intressanta samtal på indiska tåg. Sedan min första resa 1969 har jag rest kors och tvärs över större delen av Indien. Jag har övernattnat i byar, sovit på golvet i kloster och skolor och sett massor av fattigdom. Vissa fattiga har etsat sig fast i mitt minne och jag kommer aldrig att glömma dem. Det går knappast en dag utan att jag tänker på Indiens fattiga. Varje gång jag är hungrig tänker jag på dem.

2. Tobias Hellström hör till dem som inte kan skilja på generalisering och diskriminering. Om jag kommer med följande generalisering ”italienarna är katoliker”, så hör han till dem som utbrister ”man kan inte generalisera så där!”. Det är här tankefelet ligger. Man kan *generalisera*, däremot kan man inte *diskriminera*. Det betyder att om jag möter en italiennare på gatan, så kan jag inte säga ”Han är italiennare, alltså är han katolik!”, eftersom just den italiennaren kan vara protestant, ateist eller buddhist.

Tobias Hellström menar rätt men tänker fel. Det anses fortfarande vara fullt att generalisera om andra folk eller tala om nationalkaraktärer. Men om nu alla folk är likadana, varför studerar vi då andra folk och kulturer? Och förresten, varför studerar vi främmande språk?, ty man får väl inte säga att de flesta indier talar indiska språk heller? Här skulle Tobias Hellström ha kunnat föra en intressant diskussion, det är ett intressant ämne där man kan ha många synpunkter, men i stället öser han ovetat över mig och omöjliggör därmed ett meningsutbyte.

3. Det är sant att jag föreläser för affärsmän, men den överväldigande majoriteten av mina åhörare är helt ”vanliga” människor som skall resa till Indien. Det beror bl a på att jag föreläser för resebyråer Läs och Res’ resenärer. De råd jag ger i mitt häfte är sådant som folk alltid frågar mig om. Svensken som skall resa till Indien oroar sig ofta för maten, sjukdomar och vill ha råd om kläder och liknande. Tobias Hellström kanske ogillar deras frågor men det är ingenting jag kan göra något åt. När folk frågar mig så har de

rätt att få svar. I fortsättningen får jag väl skicka listorna över deltagarna till Tobias Hellström så att han kan ringa runt till dem och förbjuda dem att ställa frågor han finner olämpliga.

Mina råd om klädsel har retat upp Tobias Hellström ordentligt, han ägnar mer energi åt att spy galla över dem än åt min generalisering om indiernas skvalleraktighet, något som jag tycker borde vara både intressantare och mer kontroversiellt. Vikten av att ha rena kläder är något jag har lärt mig av indierna, det är av dem jag lärt mig hur stor vikt de fäster vid renhet och vad de ofta tycker om oss i detta avseende. Likadant är det med tidsuppfattningen. Så Tobias Hellström får väl resa runt i Indien och läxa upp indierna. För övrigt skriver jag i häftet att man ofta inte behöver någon kostym alls och att man inte bör hämma engelsmännen och släpa med sig en mörk kostym med väst till Indien. Om man vet att man skall bli bjuden på någon högtidlig tillställning så räcker det på sin höjd med en ljus bomullskostym. Det betyder alltså inte att man *alltid* skall ha ljus bomullskostym, men den distinktionen gick inte fram.

Överhuvudtaget gillar inte Tobias Hellström distinktioner. Jag skriver att bruden numera ofta *kan* säga nej, det innebär inte nödvändigtvis att hon ofta *gör* det. Den distinktionen var för fin för Tobias Hellström. Mutor är vanliga, men inte *accepterade*. Inte heller den distinktionen gick fram. Mer förvånande är det att han vägrar se skillnad mellan bakshish och mutor, och det är direkt remarkabelt att han förnekar att släkten ofta samlar ihop till en ungdoms utbildning. Det är *mycket* vanligt, just bland de mindre privilegierade. De rika behöver av naturliga skäl inte samla ihop pengar.

Mitt häfte har tillkommit genom en lång erfarenhet både av Indien och av att informera om Indien i Sverige. Det är ensamt i sitt slag i Sverige och jag har inte stött på något liknande på engelska heller. På tre år har det sålts i över 2.000 exemplar, och det fyller definitivt ett behov. Jag vet att man bland vissa akademiska kretsar och bland Indienexperter på (f d?) vänsterkanten tittar snett på min Indienverksamhet.

Det är typiskt att Tobias Hellström tillhåller mig att sluta publicera mitt ”trams”. Själv skulle jag, tvärtom, vara den förste att välkomna om någon, t ex Tobias Hellström själv, skrev ett liknande häfte om det indiska samhället och dess värderingar, vilket förhoppningsvis skulle bli betydligt bättre än mitt 30-talsunkna och usla alster.

Regeringens rykte alltmer skamfilat

Calcutta 16 januari 1991

När jag skriver dessa rader riskerar Indien att dras in i en världskris som kan bli resultatet av ett storkrig i Mellersta Östern. Indien möter denna nya situation med den svagaste regeringen under hela självständighetsperioden.

Minoritetspartiet som nu styr landet har just förlorat åtta av sina 62 ledamöter i underhuset på grund av att dessa utslutits av talmannen. Fem av de utslutna är ministrar. Talmannens utslag kom i samband med anklagelser om maktmissbruk som riktats mot ett antal parlamentsledamöter. Maktmissbruk kan bestraffas med utslutning enligt grundlagen.

Hur den internationella krisen kommer att avlöpa kan man än så länge bara gissa. Men den kommer utan tvekan att få till omedelbar följd att den redan kritiska situationen för landets oljeförsörjning förvärras, vilket kommer att försämra den indiska ekonomin. Under åttamånaders-perioden april-november 1990 ökade Indiens underskott i utrikeshandeln med omkring 60 procent jämfört med samma period föregående år. Den främsta orsaken till detta är importkostnaderna för olja. Om den nuvarande krisen slutar med ett krig i full skala kommer det även att uppstå problem med transporter på grund av oljebrist, vilket leder till prisökningar. Indien förlorar också den utländska valutan som en miljon indiska gästarbetare i Gulfländerna normalt skickar hem. Dessa omständigheter tillsammans med det ökade handelsunderskottet skulle ställa till med allvarliga problem för Indiens ekonomi.

Samtidigt som landet står inför detta scenario skakas den hopplösa minoritetsregeringen ledd av Chandra Sekhar av den ena smällen efter den andra, som alltmer underminerar dess redan sköra auktoritet.

Kommissionen avgick

Här kommer några exempel. O P Chautala, delstaten Harayanas verkliga härskare och son till vice premiärministern Devi Lal och generalsekreterare i det regerande Janata Dal (socialist), har anklagats för att vara inblandad i våldsdåd och manipulationer i samband med fyllnadsvalet i Meham. Därför har en kommission tillsatts, ledd av en pensionerad hovrättsdomare. Kommissionen har nu avgått efter att öppet ha klagat över delstatsregeringens totala ovilja att samarbeta. Congress var ett av de partier som mest högljutt krävde att kommissionen skulle tillsättas.

Sedan chockades landet när Högsta Domstolen tvingades ingripa för att för-

hindra ett illa dolt försök av centralregeringen att sabotera Bofors-utredningen. Det har länge varit en vanlig misstanke att en av de oskrivna villkoren för att Congress ska stödja minoritetsregeringen är att den senare lovat begrava Bofors-affären.

Samtidigt skakades parlamentets vintersession av en storm när en tidning berättade att justitiedepartementets Subrahmaniam Swamy hade hotat underhusets talman med arrestering i samband med talmannens utslutningsdom mot parlamentsledamöterna anklagade för maktmissbruk.

Slutligen kom utslutningen av parlamentsledamöter, inkluderande ministrar.

Hela tiden har spänningen vuxit mellan det styrande minoritetspartiet och Congress, som är dess viktigaste stöd. Congress har krävt att ministrarna som utslutits ur parlamentet också ska avsättas från sina poster i regeringen. Chandra Sekhar vägrar gå med på att ministrarna ska avgå. Han hänvisar till att den indiska konstitutionen säger att man kan vara minister i sex månader utan att ha någon plats i parlamentet. De flesta jurister anser emellertid att den regeln inte borde gälla avsatta parlamentsledamöter.

Kvar trots mordåtal

En annan källa till spänning mellan Congress och Janata Dal (S) är det förstnämnda partiets krav på att chefsministern i Uttar Pradesh, Mulayam Singh Yadav, ska avgå. Denne ger Chandra Sekhar ett starkt stöd. Congress kräver Yadavs avgång för att han misslyckats med att bromsa vägen av hindufundamentalistiskt våld mot den muslimska minoriteten. Congress vill få bort Yadav för att bana väg för att så småningom återvinna detta hinduistiska centrum från den mäktige Janata Dal (S)-ledaren. Men Chandra Sekhar är ovillig att gå med på detta krav eftersom det skulle kunna försämra hans egen ställning. Ungefär ett dussin parlamentsledamöter är nämligen lojala mot Yadav.

En relativt liten fråga, men inte desto mindre pinsam för regeringen, är att Sanjay Singh fortfarande är kvar i parlamentet, trots att mordåtalet mot honom tagits upp på nytt. Det skedde sedan hovrätten godkände överklagandet av en frikännande dom i en lägre domstol.

Chandra Sekhars regeringens rykte blir bara alltmer skamfilat. Nu börjar delar av etablissemangen i Congress-partiet oroa sig för att alltför mycket kopplas samman med Janata Dal (S). Dessa kraftar arbetar för att Congress ska distansera

sig från Chandra Sekhars regering.

Andra medlemmar i Congress är irriterade över att deras parti, som är det största i underhuset med 193 ledamöter, väljer att spela rollen av svans åt Janata Dal (S) som bara har 54 platser. Congress har till och med förlorat sin position som det ledande oppositionspartiet, med 86 medlemmar i underhuset. En del Congress-politiker ropar efter en alternativ samlingsregering där Congress allierar sig med BJP på högerkanten och CPI(M) till vänster.

Lantlig framtoning

Andra Congress-medlemmar är oroliga att Chandra Sekhar, som den förslagne politiker han är, kanske vandrar iväg med en del av Congress!

Som ett resultat av allt detta växer trycket inom Congress att partiet ska lämna sin nuvarande roll som minoritetsregeringens viktigaste stöttepelare och i stället börja förbereda sig för valet som ska hållas i april eller maj.

Janata Dals vänsterallians verkar arbeta efter samma bedömning.

I den nuvarande situationen försöker Chandra Sekhar bara vinna tid medan problemen i landet tornar upp sig - Kashmir, Punjab, Babri-Masjid - Ram Janmabhoomi, Jharkand, Tamil Tigrarna och så vidare för att inte nämna de senaste arméaktionerna mot United Liberation Front of Assam (ULFA). Med sin lite lantliga framtoning och folkliga sätt framstår Chandra Sekhar för vanligt folk som en rättfram politiker.

Man kan bara gissa om huruvida Chandra Sekhar slutligen kommer att ansluta sig till Congress eller om han bibehåller sin identitet och vinner över en del av Congress, särskilt ifrån de mer oberoende grenarna i Maharashtra, Karnataka och Andhra Pradesh. Hur det än blir med den saken kommer det att finnas åtminstone tre betydande konkurrenter om makten i nästa Lok Sabha-val: Congress, BJP och VP Singhs läger i allians med vänstern. Detta väcker inte några förhoppningar om stabilitet.

Översättning: Claes Nero

Ajit Roy

Datornät varslar om cykloner

En rad katastrofdrabbade länder i Syd- och Sydostasien har gått samman om ett datornät för att bättre kunna följa cyklonernas rörelser i regionen. Datorerna ska kopplas till en centraldator i New Delhi, som sköts av FN:s Världsmeteorologiska organisation. Datornätet ersätter det satellitstyrda teleprinter-nät som visat sig otillräckligt.

Ett av de länder som berörs är Bangladesh där cyklonerna piskat upp väldiga vattenmassor som praktiskt dränkt det halvmeterhøga deltalandskapet. Føljdén har blivit svåra katastrofer med hundratusentals dödsoffer.

(Mostafa Majumder, Dhaka)

Biståndet urholkas

Än en gång ska det svenska biståndet till utvecklingsländerna urholkas. För andra året i rad tas nu pengar ur biståndsbudgeten till reformarbetet i Öst- och Centraleuropa. De fattigaste får betala för hjälpen till de lite mindre fattiga. En miljard kronor på tre år ska det bli.

Nytt för i år är dessutom att omkring 700 miljoner ur biståndsbudgeten ska gå till flyktingmottagning i Sverige. Nyheten denna gång är att man tar från de fattigaste för att hjälpa de fattigaste.

Lägg därtill regeringens bollande med bokföringen under 80-talet då t ex vissa biståndsanslag räknades två gånger.

Dådkraften i den svenska biståndspolitikén blir allt ihåligare.
(Thomas Bibin)

Överfulla fångläger

Armén uppger att man fortfarande håller cirka 10.000 misstänkta JVP:are men den verkliga siffran antas vara betydligt större. Men trots att regeringen bet huvudet av den singalesiska gerillan (JVP) i november 1989 är det mycket oroligt på många håll i södra Sri Lanka. Döda, lemlästade kroppar hittas fortfarande ofta. Många antas vara offer för de regeringsstödda dödspatrullerna.

En ny organisation, PFMD (Parents and Family Members of the Disappeared), kräver nu allt högljuddare att få klarhet och ersättning för sina försvunna.

Till JVP:arna ska nu också läggas de tusentals tamiler som arresterats över hela landet sedan junikriget inleddes. Många av dessa rapporteras också försvunna.

Dessutom tilltar kaoset och problemen i landet genom de cirka 50 000 lankesiska gästarbetare som återvänt från det ockuperade Kuwait. Ytterligare 50 000 lankeser finns kvar där.

Bombay största staden

Bombay har nu gått om Calcutta i befolkningsstatistiken. Enligt uppgifter från Population Crisis Committee i Washington har nu Bombay 12,9 miljoner invånare jämfört med Calcuttas 12,8 miljoner.

Bombays befolkning ökar med 3,31 procent om året. Bangalore är den indiska stad som växer snabbast, 4,20 procent/år.

(Statesman Weekly 1/12)

Klart för dammbygge trots protester

Trots faran för allvarliga miljöeffekter har de nepalesiska myndigheterna givit klartecken till det planerade vattenkraftverket Arun III. Anläggningen kommer att uppföras i en jordbävningshotad region där 713 människor förolyckades i ett skalv så sent som 1988.

Experterna fruktar nu inte bara för en ny jordbävning. De är också oroliga för att glaciärsjöarna i närheten kan rämna med svåra översvämningar som följd.

Ett annat problem utgörs av de svårare som ska användas för att transportera material när dammen byggs. Kritikerna fruktar att båtarna kan skada fiskebeståndet och förorena dricksvattnet för befolkningen i området. Andra befarar att hela ekosystemet i Himalayamassivet ska slås sönder.

Det nya vattenkraftverket — beläget vid Arunfloden i östra Nepal — kommer att producera världens dyraste elektricitet i ett av världens fattigaste länder. Myndigheterna hävdar dock att inkomsterna från den planerade energiexporten är avgörande för Nepals ekonomiska utveckling. Kraftverket kan också bidra till att minska den illegala avverknings länags bergssluttningsarna, där trädfällningen skapat allvarliga erosionsproblem.

Ett problem är att Nepal är oense med främste handelspartern Indien om vilka handelsvillkor som ska gälla. Situationen har visserligen förbättrats sedan en interimregering tog makten i Nepal i mars 1989, men allt talar för att man inte når någon uppgörelse förrän efter valen nästa år.

Produktionskostnaden för elenergi är redan hög i Nepal och väntas inte sjunka under den närmaste framtiden. Samtidigt har indierna tydligt klargjort att de endast är intresserade av ett billigt alternativ.

Arun-dammen skulle ursprungligen ha varit klar 1995. Men de ihärdiga protesterna har fördröjt starten i fyra år. Under tiden har byggkostnaderna ökat från 550 till 721 miljoner dollar.
(Jan Sharma, Kathmandu)

Indian Books Centre

PUBLISHERS, BOOKSELLERS, EXPORTERS

40/5. Shakti Nagar,

Delhi-110 007

[INDIA]

TELE. 00991-117126497, 117227336

Exporters of INDIAN PUBLICATIONS,

Offers the best of Services in Supplying Books/Journals/Back Vols, to all Scholars, Institutions, & Booktrade.

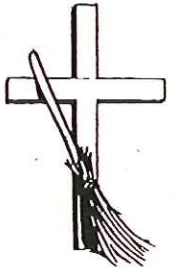
We stock the Books related to

Indian Philosophy, RELIGION-HINDUISM, BUDDHISM, TIBETAN STUDIES, ART, ARCHAEOLOGY, AYURVEDA, YOGA, Botany, MUSIC & Other Social & Agricultural Sciences.

Ask for Free Catalogues & IBC NEWSLETTER

While in India, please visit us.

Vi ber om ursäkt för att många prenumeranter fick förra numret (4/90) av SYDASIEN alldeles för sent. Tidningen var klar i mitten av december, men genom ett beklagligt tekniskt missöde fick inte alla sin tidning då.

KORSET OC

Text och foto:

”Mitt hjärta blöder”

Dhenu tillhör den kristna soparkasten och är medlem i metodistförsamlingen i Kichha, men hon bor i en stad utanför. Där sopar hon och städar toaletter.

”

Att jag och min familj är kristen vet alla i byn, men de struntar i det och anstränger sig att göra livet surt för oss. Hur fattiga de själva än är anser de sig stå högre än vi och gör tusen invändningar mot oss.

Jag är fattig, men måste dessutom utstå detta förakt och dessa ständiga förölmäpningar. Här finns inte någon som är beredd att försvara mig.

— Det är mycket som är förbjudet för mig och min familj. För byborna är vi oberörbara. Om jag råkar nudda någon blir det ett fasligt bråk och den som blivit berörd tar ett bad för att rena sig.

Jag får inte heller nudda bybornas husgeråd eller pumpar. Jag får inte komma in i deras hus och de sätter inte sin fot i mitt. De vägrar också att äta i mitt sällskap. Om det är bröllop i byn bjuds alla på

mat, men jag måste bära hem maten till mig och äta den där.

Det enda tillfälle då jag får komma in i någons hem är när en kvinna föder ett barn för då har jag en uppgift att fylla, som kvinnor av min kast alltid har skött. Jag klipper av navelsträngen och masserar mor och barn. Under ett par veckor efter förlossningen besöker jag dem varje dag för att massera och tvätta kläder, men så snart mina uppgifter är slutförda blir jag portförbjuden igen. Sen brukar det bli bråk om betalningen.

Några i byn har köpt TV. Dit brukar byns barn gå på kvällarna, men mina barn är inte välkomna. Om de försöker smita får de stryk.

När mina barn var mindre kom de till mig och frågade varför byborna var elaka mot dem. Jag svarade att de inte tyckte om oss eftersom vårt arbete är att sopa.

Då ville de att jag och min man skulle ta andra arbeten, men det är lättare sagt än gjort.

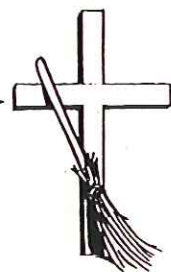
För några år sen försökte byborna köra ut oss ur byn. Jag svarade dem att vi köpt vår tomt och byggt vårt hus för egna pengar, och att vi bara var villiga att flytta om de köpte oss en ny tomt och byggde ett hus åt oss där. Men de hade inga pengar och allt rann ut i sanden.

Det finns en lag som förbjuder diskrimineringen av oss, men poliser lyssnar bara till dem som har pengar och eftersom jag saknar pengar får jag heller ingen hjälp.

✓ Mitt hjärta blöder. Jag känner smärta och vrede när jag ser vad mina barn får utstå, men jag är en fattig kvinna som inte kan utmana byborna. Jag sätter mitt hopp till Jesus.

”

H KVASTEN

Kalle Kjellman

– Om en kristen soparkast i Indien

I norra Indien inte långt från Nepal ligger en liten stad som heter Kichha. Den liknar många andra småstäder på den nord-indiska slätten.

Där finns en dammig huvudgata med livlig kommers och vildsinta lastbilar, och bakom den vindlande gränder som söker sig fram genom lugna bostadskvarter.

I stadens utkant ligger en stadsdel som sägs vara smutsig, trots att den inte ser värre ut än många andra stadsdelar i Kichha.

Där bor soparkasten, som för många år sedan övergick till kristendomen i ett misslyckat försök att kringgå det hinduiska kastsystemet.

Om det var för åttio eller hundra år sen minns ingen längre, men det var under den engelska tiden i Indien som en krist-

en missionär kom till Kichha i Uttar Pradesh. Där tog han kontakt med personer i en oberörbar kast som heter bhangi,

en soparkast längst ner i den lokala kasthierarkin.

Dessa bhangi, som var svårt diskriminerade,
forts. på nästa uppslag

forts. från föregående uppslag

nerade av stadens befolkning, behandlades av missionären som bröder och systar. Han besökte dem i deras hem, gav medicin till de sjuka och predikade om en kärleksfull gud inför vilken alla människor hade samma värde. Allt detta gjorde ett mycket starkt intryck på bhangikasten. Den övergick till kristendomen. En metodistisk församling grundades och en enkel kyrka byggdes.

Omvändelse till kristendomen hade också en materiell sida. Den nybildade församlingen fick hjälp utifrån. Kyrkan byggdes med pengar från Amerika och genom församlingens försorg delades kläder och medicin ut till behövande medlemmar. Några fick anställning i kyrkans regi och för bhangibarnen, som dittills hade förvägrats all utbildning, öppnades en liten kristen skola.

Satsning på lägsta kasten

Att det var just bland den allra lägsta kasten i Kichha som missionärens arbete gav resultat var ingen tillfällighet. Det var bland bhanghi som det starkaste missnöjet fanns med den rådande ordningen. De ville slippa ifrån kastsystemets diskriminering genom att räknas som kristna, inte bhanghi. De ville mötas med respekt,

inte förakt. De hoppades att en ny tid hade kommit, som skulle ge dem möjlighet att med hjälp av den kristne guden resa sig ur sin fattigdom, få utbildning och ett bättre liv.

När detta hände var Kichha en by i en malarieinfekterad djungel. Idag är Kichha en stad i ett rikt och välutvecklat jordbruksområde. Utvecklingen har gått i rasande takt och lockat många inflyttare från andra delar av landet, men de förhoppningar som de kristna en gång hade har inte infriats. Visserligen har en ny tid kommit, men de kristna har inte fått mycket glädje av den. De är nästan lika fattiga som tidigare och behandlas på ungefär samma sätt.

Hjälp vid förlossningar

Enligt hinduiskt synsätt är bhanghi en oren och oberörbar kast eftersom dess traditionella uppgift är att sopa, rensa klopp och städa toaletter. Kasten håller också grisar och bhanghi-kvinnor hjälper till vid förlossningar, en uppgift som också den anses oren. Förtrycket av bhanghi är påtagligt på livets alla områden och bhanghi-barnen hinner inte bli många år gamla förrän de av andra barn får höra att de är smutsiga och usla.

Ordet bhanghi är ett rent skällsord, som inte kan användas när en bhanghi hör på såvida syftet inte är att förödmjuka honom. När ett barn i Kichha har smutsat ned sig säger inte hans mamma att han ser ut som en gris, utan som en bhanghi.

Den metodistiska församlingen i Kich-

ha har idag ett par hundra medlemmar, som bor i en egen stadsdel och bildar en mycket liten minoritet bland stadens hinduer, muslimer och sikher. Befolkningen känner till att bhanghi är kristna, men menar att eftersom de fortsätter att sopa så är de fortfarande bhanghi. Av det skälet diskrimineras bhanghi på samma sätt som tidigare. Många undviker att beröra en bhanghi, knappt någon besöker en bhanghi i hans hem, bjuder honom hem eller äter i hans sällskap. Att han eller hon är kristen gör ingen skillnad.

Vägrar servera te

Jämfört med tidigare har diskrimineringen ändå lättat en aning tack vare en lagstiftning som är välkänd och som i undantagsfall gör nytta. Om t ex en testugeägare i Kichha vägrar att servera bhangite, så har han möjligheten att rapportera saken till polisen och få en viss hjälp därifrån. Inte utan en muta visserligen, men mutor måste alla betala som vill få polisen att utträta något.

Men det går inte att avskaffa diskrimineringen med en lagstiftning eftersom trakasserier som regel är svåra att bevisa. Stadens befolkning tycker dessutom det är rätt och riktigt att diskriminera bhanghi, och de som tycker det är fel blir i praktiken tvungna att diskriminera ändå eftersom de annars skulle utsättas för grannarnas skvaller och förtal.

Också de religiösa minoriteterna i Kichha påverkas av hinduernas kastänkan, trots att kast inte hör hemma i deras religioner. Muslimerna diskriminerar bhanghi t o m värre än vad hinduernas gör, men sikherna diskriminerar dem bara svagt. Också hos bhanghi lever klasstänkandet. Hos dem skapar det en känsla av skam och mindervärdighet.

Kvastens förbannelse

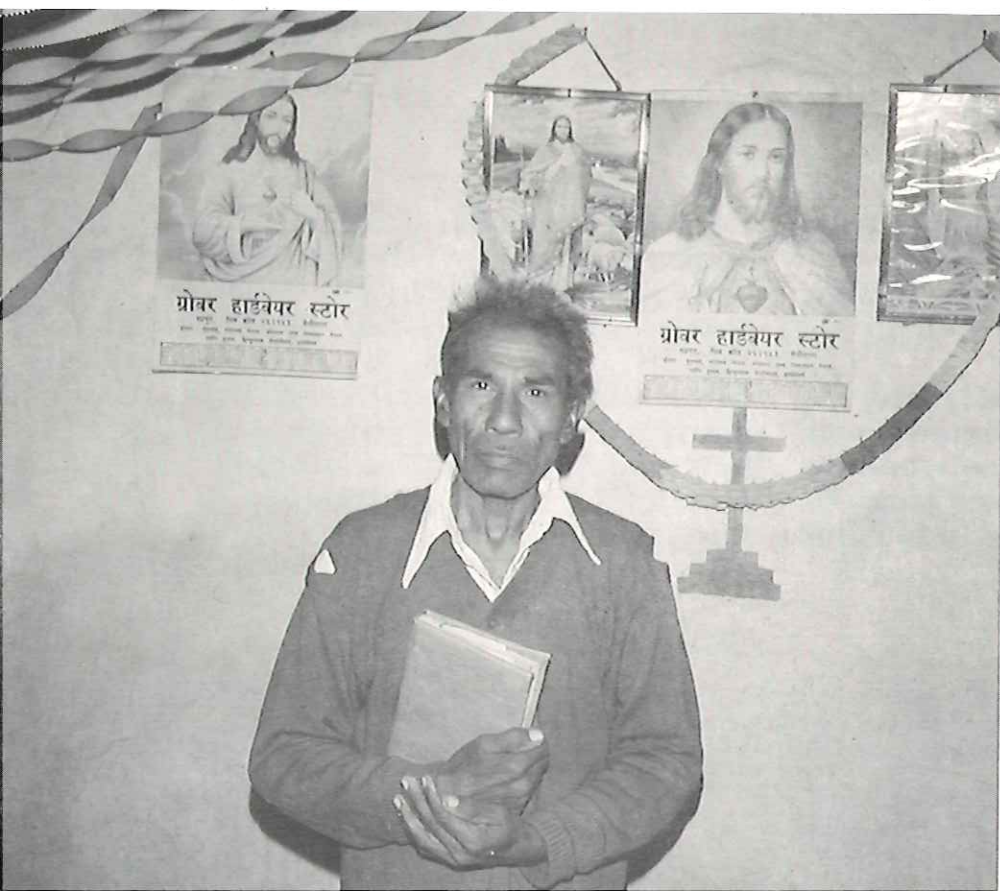
De kristna i Kichha sköter ännu bhanghi-kastens traditionella uppgift att sopa, trots att de hatar den förnedring som följer med den. De har av lång och bitter erfarenhet lärt sig att så länge de håller den vanhedrande kvasten i sina händer kommer de inte att räknas som vare sig kristna eller fullvärdiga medborgare, men problemet är att det inte finns andra arbeten att få. Ja, de har svårt att ens få arbete som sopare.

Diskrimineringen gör det dessutom omöjligt för dem att t ex öppna en testuga eller en liten affär eftersom knappt någon skulle handla där. Den lagstiftning finns inte som ens kan fördröja testugans konkurs.

Bland bhanghi i Kichha finns en del som trampar riksha och några som är t ex målare, men de allra flesta, både män och kvinnor, sopar. Många är privatanställda sopare, men det är otryggt och dåligt betalt. Betydligt bättre är att vara anställd av kommunen.

Om en ung man eller kvinna från

En predikant i församlingens kyrka.

bhangi-kasten går upp på kommunalkontoret för att söka anställning som gatso-
pare så möts han av många svårigheter.
Visserligen söker bara personer från
bhangi-kasten ett sådant arbete, men
konkurrensen är ändå hård eftersom
kommunens arbeten är fasta och förhål-
landevis välbetalda. Dessutom ställer
tjänstemännen villkor genom att begära
att den arbetslöse antingen betalar en
muta eller blir hindu.

Mutor reglerar livet

Att kräva en muta är så vanligt bland
stadens tjänstemän i alla typer av ären-
den att det kan räknas som undantag om
det inte görs. Men den arbetslöse har
troligen inte de pengar som behövs.

Återstår då möjligheten att bli hindu
för att få anställning, vilket är lockande
för dem som saknar pengar. I så fall regi-
strerar sig den arbetslöse på kommunal-
kontoret som harijan, vilket betyder
"guds folk" och är Mahatma Gandhis för-
skönande namn på de lägsta hinduiska
kasterna. I Sverige kallas de ofta för
kastlösa, vilket är lika ologiskt som att
kalla danskar för statslösa.

Att tjänstemannen ställer detta villkor
för att ge anställning kan bero på att den
indiska regeringen reserverar arbeten för
harijan för att på det sättet hjälpa dem.
Han kan därför vara förhindrad att an-
ställa en kristen.

Men orsaken kan också vara att
tjänstemannen känner en ovilja mot den
kristna bhangi-kasten eftersom han för-
knippar bhangi med sopor och kristen-
dom med främmande länder. Det kan
därför vara ett rent nöje för honom att
kväsa den för honom orena och opatrioti-
ska mannen, som ödmjukt står framför
hans skrivbord, genom att tvinga honom
att överge sin tro.

Dubbel trostillhörighet

De som för att få arbete har registrerat
sig som hindu (harijan) hos myndigheter-
na fortsatte att räkna sig som medlem-
mar i församlingen, vilket skapade såda-
na spänningar att församlingen till slut
splittrades. Det fanns nämligen en min-
dre grupp i församlingen som inte ville
acceptera denna dubbla trostillhörighet,
medan majoriteten menade att medlem-
marna handlade under tvång och därmed
var ursäktade. Den mindre gruppen bröt
sig ur metodisterna och bildade en egen
församling som är ansluten till Pingstkyr-
kan. Den saknar kyrka och håller sina
gudstjänster i det fria.

Den metodistiska församlingen i Kich-
ha har förlorat medlemmar på ytterligare
ett sätt. Tidigare fick församlingen hjälp
utifrån med pengar till prästens lön och
kyrkans underhåll, men nu kommer inga
pengar längre. Därför utövar den katol-
ska kyrkan, som har ett stort jordbruk i
närheten, en stark dragningskraft och
några har givit sig av dit. Allt sägs vara

*En kommunal gatso-
pare.*

mycket välordnat där. Barnen går i skola
och varje familj får ett stycke jord att
bruka.

Av annan sort

Det finns ytterligare några kristna
familjer i Kichha. De är också metodister,
men tillhör inte församlingen där och har
aldrig gjort det. De är kristna av annan
sort. Kanske kommer de ursprungligen
från höga kaster, men de säger sig inte
veta vilka. De är respektabla lärare och
tillhör en metodistisk församling som lig-
ger i en närbelägen stad. Dit åker de för
att gå i kyrkan. Där begraver de sina
döda, inte i Kichha.

Om man frågar dem varför de inte besö-
ker kyrkan i Kichha svarar de att den är
byggd på ett olämpligt ställe. Det är så
smutsigt där, säger de, med stinkande
avlopp och bökande grisar. Vad de menar
är att det är en kyrka för sopare som
ligger i soparnas kvarter.

Man kan därför säga att de kristna i
Kichha är indelade i två kaster, de "hög-
kristna" och de "lågkristna". De känner
till varandras existens, men saknar all
kontakt. De "högkristna" säger liksom

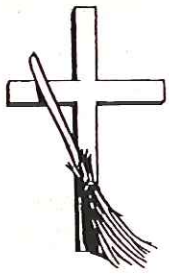
hinduerna att de "lågkristna" visserligen
kallar sig kristna, men inte har lämnat
sitt gamla yrke. De tycker att de "låg-
kristna" på det sättet drar ned de kristnas
anseende.

Om de "högkristna" säger de "lågkrist-
na" att de är fint folk som har bra jobb. De
är välkomna till vår kyrka, säger de, men
de sätter inte sin fot här.

Medlemmarna av den kristna bhangi-
kasterna i Kichha ser rikedom och utveck-
ling på många håll, men själva trampar
de runt i sopor utan att kunna förbättra
sin situation. Bland de äldre finns en
stark gudstro, men bland de yngre pyr ett
missnöje. De menar att varken Gud eller
församlingen ger någon hjälp och de besö-
ker inte sin kyrka lika ofta som tidigare.

Församlingens yngre medlemmar, sär-
skilt männen, är förbittrade över att be-
traktas som oberörbara. De strävar lik-
som alla människor efter att få leva ett
drägligt liv och bemötas med respekt och
det krävs att deras kristna tro är till hjälp
i denna strävan för att församlingen ska
leva vidare. Men idag är läget snarare att
deras tro gör det svårare för dem att för-
verkliga sina drömmar.

forts. på nästa uppslag

Han heter Innocent Paul och har drabbats av många bakslag i sitt liv. Under sin berättelse faller han flera gånger i gråt. Den senaste motgången är att han har

”Jag kan i

Innocent Paul vid sin riksha i väntan på passagerare.

forts. från föregående sida

” För tio år sen var jag en lycklig man som levde ett gott liv. Jag var gift och hade barn. Jag arbetade som mekaniker i Rudrapur, försörjde min familj och respekterades som en yrkesman också av samhällets rika och välutbildade. De hälsade på mig, samtalande med mig och bjöd mig hem. Nu är den tiden förbi. Sen dess har jag fallit mycket djupt.

För nio år sen övergav min fru mig. Det var min egen bror som förrådde mig och lockade henne över till sig. De två äldre barnen stannade hos mig, men det yngsta tog hon med sig. Det offret var jag tvungen att göra.

Efter skilsmässan flyttade jag till Haldvani. Först samlade jag ved i skogen och sålde på marknaden. Sen fick jag jobb som vakt i en gammal mangoträdgård,

som var full av ormar. På nätterna slogs de med varandra utanför vår hydda och det ljud som de gav ifrån sig då fick håret på mitt huvud att resa sig. Nätterna igenom vaktade jag mina två små barn och bad till gud att han skulle rädda oss.

Sen flyttade jag till Sitapur och bodde där i sju år. Sitapur är en mycket dålig stad där det är tradition att de som har makt hotar och trakasserar de fattiga. Det är ständiga bråk där. Mord är något helt normalt och polisen är ett avskum som älskar att plåga de värlösa.

Trakasserier från polisen

Först öppnade jag en liten grönsaksaffär. Jag satt på gatan med mina korgar, men många handlade på krita och en polis gjorde livet svårt för mig. En dag

plockade han för sig av grönsakerna och när jag bad att få betalt började han skriva en anmälan mot mig för att jag hade öppnat affär på stadens mark. Jag blev livrädd och började gråta. Jag bönade och bad att han skulle lämna mig i fred eftersom jag hade ansvaret för två barn. Från den dagen stängde jag min affär. Från polisen hörde jag inget mer.

Jag fick ett lån från en bank och öppnade en cykelverkstad på gatan, men också då var det vanligt att kunderna inte betalade mig för mitt arbete och också då vållade polisen problem. De kom på morgnarna med sina cyklar för att få luft och små reparationer gjorda. De drack te och köpte betel intill min verkstad och betalade för det, men mig ville de inte betala. När jag bad om pengar var de oförskämda mot mig, hotade mig eller räckte fram en

nte uthärda”

tvingsats bosätta sig i soparnas kvarter i Kichha. Där har han sina rötter, men där vill han inte bo. Därför gråter Innocent Paul.

Innocent Paul kan inte sälja grönsaker på torget i Kichha eftersom han är känd som en bhangi i staden. Knappt någon skulle handla av honom. När Innocent bodde i Sitapur däremot, sålde han grönsaker. Där gick affärerna dåligt av andra skäl.

så stor sedel att jag omöjligt kunde växla den.

Då började jag köra riksha och fortsatte med det några år. Jag tjänade hyggligt, kunde spara lite pengar och på nätterna sov jag gott, uttröttad av dagens arbete.

Men tre gånger blev jag bestulen, vilket störde mig mycket, och dessutom blev Philip, min son, sjuk i gulsot. Jag tog honom till en privatläkare och betalade behandlingen genom att sälja min klocka och några kastruller.

Statlig medicin säljs svart

Det finns ett stort statligt sjukhus i Sitapur men dit är det ingen idé att gå. Det är välkänt här att den medicin som sjukhusen får från staten för att ge till de fattiga istället av personalen säljs till

privata apotekare. Jag har sett det med mina egna ögon för vid ett tillfälle åkte den som har ansvaret för medicinförrådet på sjukhuset i Sitapur i min riksha. Han hade lådor med medicin med sig och vi åkte från apotekare till apotekare. Så går det till här och det är ingen hemlighet. För dem som är fattiga är det lönlöst att gå till statliga sjukhus, men miljonärerna kan skicka sina betjänter för att hämta den medicin de behöver.

Polisen var otrevlig mot mig också då jag körde riksha. De hörde på min dialekt att jag inte var från Sitapur och frågade varifrån jag kom. Om jag svarade att jag kom från Rudrapur sa de att jag säkert hade mördat någon där, och om jag sa att jag kom från Halvdani påstod de att jag hade rånat en bank där.

Till slut orkade jag inte med stämningen i Sitapur eftersom jag är en oskyldig

kristen som är rädd för bråk och har ansvaret för två barn.

Nu bor jag sen ett år här i Kichha eftersom jag har släktingar här. Mina föräldrar och syskon bor på annat håll, men jag har farbröder och kusiner här och en av dem har gratis lånat mig ett rum.

Mitt arbete är att köra riksha, men det är inte ett jobb som jag tycker om. Jag vill inte heller bo i denna stadsdel (soparnas, min anmärkning), men det är fattigdomen som har tvingat mig hit.

Rikshaarbete farligt

Att köra riksha är ett farligt arbete och jag oroar mig för vad som kommer att hända mina barn om jag förolyckas i trafiken. Här i Indien är det så att bara den som har ett dåligt öde, är utfattig och arbetslös börjar köra riksha. Arbetet an-

forts. på nästa uppslag

"Varken gud eller samhället bryr sig om vem som gör rätt och vem som gör orätt."

forts. från föregående uppslag

ses mycket simpelt eftersom det varken kräver investeringar eller erfarenhet. Vem som helst kan lära sig att trampa riksha på en dag.

Det enda som krävdes av mig var att jag kunde skapa så pass mycket förtroende hos en rikshaägare att han vågade hyra ut en riksha till mig, men det mötte inga svårigheter eftersom jag har släktingar här. Också utan sådana kontakter hade det gått eftersom många rikshaägare en gång själva var fattiga och därför kan känna barmhärtighet med dem som har det svårt.

Jag trampar riksha fyra timmar på förmiddagen och lika länge på eftermiddagen, men mycket tid går åt till ingen nytta. Jag kan bli sittande en halv dag utan att få en enda passagerare, eller det kan ösregna två dagar i sträck. Rikshan jag kör är dessutom gammal och alla reparationer måste jag betala. Så inkomsterna är inte att lita på, men hyran för rikshan måste alltid fram.

Känslorna svårkontrollerade

I morse fick jag vänta en timme på den första körningen. Det var tre passagerare, rika affärsmän fint klädda i varma kläder, som skulle till järnvägsstationen. När vi kom fram räckte en av dem fram två rupier, men jag svarade att tre rupier är den normala och helt nödvändiga tax-

an. Det blev en ordväxling som slutade med att mannen stoppade pengarna i sin ficka och gick därifrån. Efter det var dagen förstörd.

Det har gått så långt här att också den som är miljonär inte vill betala en rikshaförare för hans arbete. Så lågt värderas vi. Jag försöker kontrollera mina känslor, men ibland kan jag inte uthärda. Mitt hjärta vill gå i bitar.

Här är det så att den som har ett dåligt arbete förvandlas till en fjärde klassens medborgare. Den som kör riksha eller bär säckar bjuds ingenstans. Den som sopar eller reparerar skor är oberörbar. Den som liksom jag har lite utbildning, men ändå kör riksha är en idiot i samhällets ögon. Vi blir utskrattade.

Samhället är blint. Den som har pengar värderas högt. Den som har en fin klocka på armen, gabardinbyxor, polyester-skjorta, fina skor och röker Wills cigaretter är en stor man. Han bjuds till bröllop och fester. Hur han tjänar sina pengar spelar ingen roll. Vad han gör på nätterna spelar ingen roll. Om han mördar eller stjälar är utan betydelse eftersom hans skjorta är fin och eftersom det inte står skrivet på hans pengar hur han har förtjänat dem. På kvällen dricker han whisky och äter tupp medan jag kanske funderar över om jag för dagens förtjänst ska köpa blomkål till middag eller medicin till min son som plötsligt fått hög feber.

Samhället säger att det är fritt fram att mörda, stjäla, råna, fuska och försnilla. Men, säger samhället, kör inte riksha. Svårigheten för mig är att jag är en oskyldig kristen som inte kan stjäla eller mörda eftersom jag fruktar guds straff. Om jag inte hade varit kristen hade jag varit miljonär och bosatt mig i utlandet.

Men jag har aldrig sett gud straffa någon. Den där affärsmannen som lurade mig på tre rupier i morse kommer inte att få något straff. Han kommer att sova bättre än jag i natt. Varken gud eller samhället bryr sig om vem som gör rätt och vem som gör orätt. Ingen ställer bedragarna till svars utan tvärtom möts de av respekt och räknas till samhällets ledande skikt, medan vi som arbetar hårdast ställs utanför.

Jag är inte lycklig i detta liv. Jag är inte intresserad av det. Det är bara omtanken om mina barn som hindrar mig från att begå självmord. Utan dem vore mitt liv inte värt att leva. Om gud skulle kalla på mig skulle jag be honom vänta i tio år för då har jag gjort min plikt mot mina barn. Då är jag redo att dö.

Jag har inte kunnat ge mina barn bra kläder eller ens ett hem som de kan kalla för sitt, men den kärlek som jag har givit dem hade ingen annan kunnat ge. Och den tröst och den ro som de har givit mig hade jag inte kunnat få på annat sätt. Vi är bundna till varandra och stöder varandra. Det ger glädje.

— Se hur stora de har blivit! Det är jag som har skött om dem!

Litar inte på någon

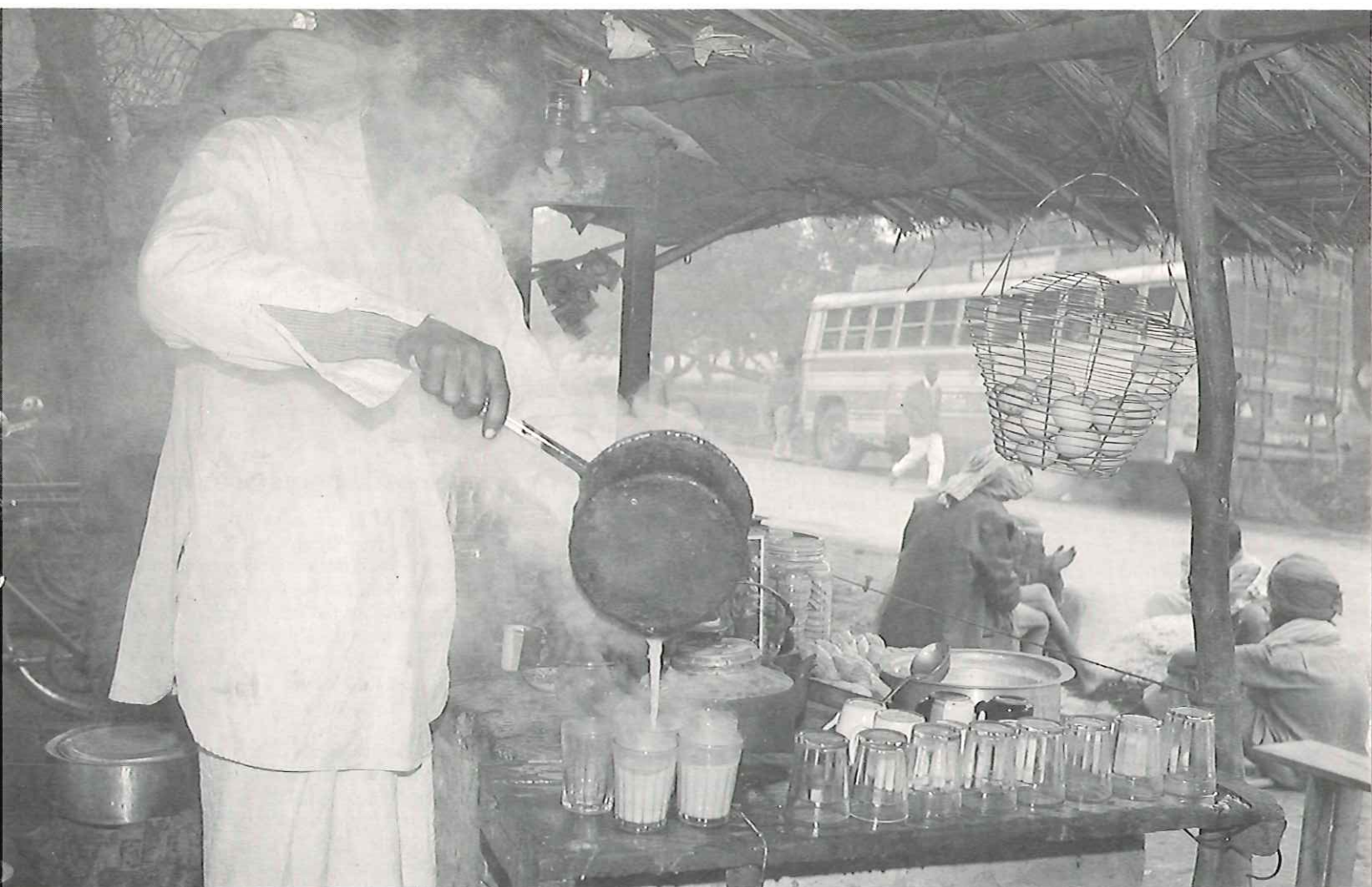
Under dagen kan jag skämta med mina barn, men på nätterna ligger jag vaken sent och funderar över framtiden. Detta är Indien och jag har skyldigheten att ta hand om mina barn. De är av mitt blod och jag måste försöka få dem att utveckla sig, få utbildning och arbete. Men vad ska hända när de har gift sig? Min son Philip säger att han ska ta hand om mig och ge mig att äta, men tiderna är farliga och ingen vet vad som kommer att hända. Varför skulle Philips fru laga mat åt mig? Nej, jag har lärt mig att inte bli beroende av någon och inte lita på någon. Om tio år har jag slutfört mina plikter. Är jag frisk och stark då kan jag äta. I annat fall kommer jag att dö.

Philip, som är femton år, är lärling på en verkstad. Pojkar är intresserade av motorer och lär sig snabbt. Därför tog jag honom ur skolan där han ändå knappt lärde sig någonting. Jag sa till honom att om jag blir överkörd av en lastbil, vem ska då ta hand om Shilpi, hans syster? Jag sa att ju snabbare han skaffar sig en bra yrkesutbildning ju bättre är det, och han accepterade det för han känner ett ansvar för sin syster.

Shilpi är tretton år och studerar på en kristen internatskola i Sitapur som ligger tjugofem mil härifrån. När jag bodde i

Många som sopar i Kichha tjänar ganska bra. Men Innocent Paul ber till Gud att han ska slippa bli sopare.

En bhangi i Kichha kan inte öppna testuga, men kan dricka te på de flesta testugor i staden. Den testugeägare som vägrar att servera en bhangi bryter mot lagen och kan få besök av polisen.

Sitapur träffade jag en kristen man som heter Lackan Singh. Jag var i djup nöd och uppsökte honom eftersom jag hade hört mycket gott om honom och han gjorde mig inte besviken. När jag tar hans namn över mina läppar blir jag helt rörd.

Det var en söndagsmorgon för åtta år sen som jag knackade på hans dörr efter att i en vecka ha sovit på järnvägsstationen i Sitapur med mina barn. Det var monsun och vi var dyblöta och leriga om fötterna, men herr Singh bjöd in oss och gav oss en underbar frukost. Sen hjälpte han mig på många sätt och betalar än i dag alla kostnader för Shilpis skolgång.

Julfirandet närmar sig

Snart är det jul. Det är därför Shilpi är hemma på lov. Jag har lagt våra kläder i Surf så att vi är rena i kyrkan. Barnen har köpt serpentiner och dekorerat rummet. I morgon ska de hänga upp ballonger. Jag har köpt mjöl, olja, kokosnötter, russin och sesam. Jag vill ordna trevligt för dem så att de kan fira jul med glädje utan att sakna sin mor, men det är dyrt för mig. Bara att hämta hem Shilpi från skolan kostar mig hundra rupier och lika mycket att ta henne tillbaka, men Philip sa, att utan Shilpi ville han inte fira jul.

Barnens mor vill jag inte träffa. Hon bjuder barnen till sig, men hennes inbjudningar blir bara en störning i vårt liv. Varför skulle de besöka henne? Hon är ju lycklig med den där mannen och barnen

är lyckliga hos mig. Det är ju jag som givit barnen all kärlek och stått för alla kostnader.

Shilpi har inte sett sin mor på åtta år och kan inte längre minnas henne, men Philip besökte sin mor för ett år sen. Det var min far som tog honom dit, och de stannade en vecka.

Sen nio år lever jag utan hustru och jag har svårt att uttrycka hur kvävd jag känner mig av det. Om jag hade en hustru och om det fanns en kärlek mellan oss kunde vi hjälpa varandra. Om den ene var nära att falla kunde den andre ge sitt stöd. Dessutom är det mycket tungt för mig att sköta hushållet ensam. Det hinner bli sent innan middagen är färdig.

Giftermål allt svårare

Jag skulle gärna gifta mig, men det är otänkbart för mig att gifta mig med en kvinna här från stadsdelen, eftersom jag då skulle bli en av dem (soparna, min anmärkning).

Jag skulle vilja gifta mig med en kvinna från Nepal eller Himalaya som har ett socialt anseende, men vem ger sin dotter till en fattiglapp som jag? Jag är femtio år, men äger inte ens rummet som jag bor i.

En kvinna behöver läppstift, olja, puder, tvål och fina kläder och det är min skyldighet att förtjäna pengarna. Bara om jag klarar det, vilket är omöjligt för mig, är hon redo att bli min hustru, laga

min mat och tvätta mina kläder.

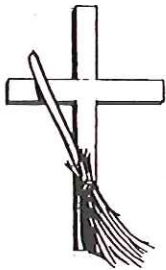
Om jag hade ett eget hem, en TV och en vattenbuffel eller rent av en motorcykel parkerad framför huset skulle läget vara helt annorlunda. Då skulle folk säga att Innocent Paul är en rik man. Han har allt. Han är en lord. Folk skulle stå i kö utanför mitt hus och erbjuda mig att gifta mig med deras tjugoåriga döttrar.

Under många år innan skilsmässan bodde jag i Rudrapur, en stad tio kilometer härifrån. Jag reparerade traktorer och pumpar. Jag arbetade för överste Lal Singh, general Chimney och andra storbönder. Jag hade en position i samhället och behövde inte snåla på maten. Jag var bekant med ingenjörer och tjänstemän. De hälsade på mig, samtalade med mig och bjöd mig till sina hem. På den tiden betraktades jag som ren (motsats till oberörbar, min anmärkning) och åt och drack i sällskap med utbildade människor med socialt anseende.

— Om de såg mig idag skulle de inte hälsa utan skaka på huvudet och fråga sig varför Innocent Paul har blivit en sådan idiot.

I Rudrapur bor en muslimsk familj som jag ofta var gäst hos. Den familjen, en pathan-familj som bor intill moskén, är så förstklassig att ingen här kan tävla med den. De har ett mycket fint hus med färgteve och kylskåp. I familjen finns sju barn och de har alla god utbildning och höga positioner i samhället. En flicka är fil kand, en son arbetar på bank och en

forts. på nästa sida

”Denna diskriminering är outhärdlig för mig eftersom jag tidigare inte varit utsatt för den.”

annan son kallar mig för uncle. Jag åt och drack i det hemmet. Jag ansågs som ren.

Bor bland de fattigaste

Nu är jag inte längre ren. Nu bjuds jag inte längre någonstans, men det beror inte bara på att jag trampar riksha, utan också på att jag bor i denna stadsdel (soparnas, min anmärkning). Jag vill inte bo här, men fattigdomen har tvingat mig hit och sen dess har jag blivit en harijan (oberörbar, min anmärkning).

Om jag trampade riksha men bodde i en annan stadsdel skulle min ställning vara bättre. Då skulle jag kunna träffa folk. Men jag är rikshaförare och bor här. Det gör mig avskuren från samhället.

Enligt samhällets värderingar är nivån i denna stadsdel låg och jag håller med om det. De som bor här sopar gator och städar i folks hem. Sen generationer sköter de denna syssla. Det är den värld de känner. De är mycket enkla människor

som saknar både utbildning och standard. Gabardinbyxor kan de bära och TV kan de ha, men standard saknar de.

När jag hämtade hem Shilpi för en vecka sedan hälsade jag på den där pathan-familjen i Rudrapur. Jag berättade att jag numera körde riksha i Kichha, men jag berättade inte att jag bodde i denna stadsdel, eftersom de aldrig kan acceptera det. Om de visste att jag bodde här skulle de inte hälsa mig välkommen till sitt hus längre.

Jag hade en mycket god vän när jag bodde i Rudrapur, som var av hög kast och arbetade som tjänsteman på lantmäteriet. Vi hade mycket trevligt ihop, men sen flyttade jag från Rudrapur och träffade honom inte under många år.

Så en dag för några månader sedan när jag satt i min riksha och väntade på kunder fick jag syn på honom. Vi var bägge glada att träffas och vi pratade en stund. Han bor kvar i Rudrapur, men har nu en hög befattning på lantmäteriet här i Kichha. Jag körde honom dit och han betalade tio rupier. Vi kom överens att träffas igen dagen därpå.

Present till barnen

Nästa morgon hämtade jag honom vid busstationen som vi hade kommit överens om och jag körde honom hem till mig. Jag bjöd på te och kakor och vi samtalade om gamla tider. Sen skjutsade jag honom tillbaka till stationen och han gav mig 25 rupier och sa att jag skulle köpa något till barnen. Jag sa först nej, men han insisterade.

Efter den dagen skjutsar jag honom nästan varje dag från busstationen till hans kontor. Bussen stannar visserligen framför kontoret, men han kliver av en hållplats tidigare för att jag ska få en körning och tjäna lite pengar. Sen fyra månader pågår detta.

Jag har flera gånger bjudit honom hit hem, men efter det första besöket sätter han inte sin fot här igen. Då visste han ju inte var jag bodde, men nu vet han det.

Han kommer med ständiga ursäkter och jag har givit upp att få honom hit igen. Till saken hör att han bor i Rudrapur och inte hade någon i sitt sällskap vid det där första och enda besöket. Hade han bott här i Kichha eller haft någon i sällskap hade han varit mer försiktig och inte besökt mig ens en gång, eftersom skvallret hade kunnat starta att en hög tjänsteman på lantmäteriet dricker te i dessa kvarter.

Jag kan varken bjuda hem hinduer, sikher eller muslimer. De kan inte äta

eller dricka något som jag tillreder eftersom samhället skulle fördöma dem. Jag kan inte heller besöka dem i deras hem. Oberörbarheten är starkt levande. Här gäller att somliga är ”stora” och andra ”små”. Därför tycker jag inte om samhället och samhället tycker inte om mig.

Denna diskriminering är outhärdlig för mig eftersom jag tidigare inte varit utsatt för den. Efter att ha levit i en annan värld har jag nu fallit till samhällets botten.

Diskrimineras även av kristna

För hinduerna, muslimerna och sikherna är jag knappt en människa. Det är bara de kristna som jag kan umgås med, men också bland dem är det skillnad mellan ”stora” och ”små”. Här i Kichha finns en grupp kristna som är metodister liksom jag, men de har fina jobb och bor i andra stadsdelar. Också i deras ögon är jag en oren person, som de undviker all kontakt med.

De allra flesta här i stadsdelen sopar. En del av dem tjänar ganska bra, men jag tänker aldrig bli en sopare. Jag är villig att ta så gott som vilket hederligt arbete som helst utom det, och jag ber till gud att han måtte ha tillräckligt med kraft för att jag ska slippa. Min far var kapten i Frälsningsarmén och min farfar var predikant. Hur skulle jag kunna bli sopare? Jag har sett Bombay, Puna och Nasik. Jag är en utbildad mekaniker och vägrar att bli sopare.

Att sopa är något mycket simpelt. Samhället tycker inte om sopare och inte heller jag tycker det är ett riktigt arbete. Som jag ser det kan en sant kristen inte sopa, eftersom en kristen måste ha en viss resning och ett socialt anseende, som en sopare inte kan ha. Sådana är samhällets värderingar och jag är överens med samhället på den punkten.

Du säger att gatsopare i Sverige är kristna. Då kan jag bara säga: Ta mig dit. Där är jag villig att sopa, men inte här.

Min kristna tro är fast. Jag ber till gud och läser bibeln, men får ändå ingen ro här i livet och kommer inte få någon ro ens efter min död. Min ande kommer att irra runt för att ta reda på vad Philip arbetar med och vem som tar hand om Shilpi. Jag oroar mig också mycket för det där banklånet som jag tog i Sitapur eftersom om jag dör mina barn kommer att få överta skulden. Sådana är reglerna. Jag måste betala skulden till banken. Annars kan min ande aldrig komma till ro.

Framtiden ligger i guds händer. Jag skulle vilja köpa mig en tomt i Himalaya och bygga mig ett hus där för i bergen är det mycket fridfullt. Där finns inga tjuvar och mördare och den som är hederlig bemöts med respekt. Runt mitt hus skulle jag plantera fruktträd så att Philip och Shilpi kunde äta mango och bananer. Sådant är min dröm. Gud ska säkert ge mig framgång.

SINGLE WINDOW BOOK SERVICE

For all your requirements of Indian Publications in

Sociology, Anthropology
History

Politics, Economics
Administration

Performing Arts
Religion, Philosophy

Literature
Govt. Publications, etc.

Please visit/write to

Manohar Book Service

2/6 Ansari Road
Daryaganj
New Delhi - 110 002
(INDIA)

Telephone:

00991-113262796

00991-113275162

Tysk mor, bengalisk fader, uppväxt i Delhi i ett hem där det talades tre språk. Anita Desai har sina rötter i flera kulturer.

Förändrat författarskap

— Jag vill inte bli betraktad som någon typisk kvinnoförfattare.

Det berättar den välkända indiska författarinnan Anita Desai, vars senaste romaner fört henne långt bort från de kvinnoskildringar som präglade hennes tidiga författarskap.

Kristina Sjöborg har läst Anita Desais böcker och intervjuat författarinnan.

Den första bok jag läste av Anita Desai blev en stor upplevelse för mig. Jag fann något magiskt i romanen, som heter "Dagens klara ljus" på svenska.

Handlingen utspelas under några få dagar i ett ganska förfallet hus i Delhi.

Två systrar återser varandra efter en lång tid. De minns sin barndom, vänner, släktingar och frihetskrigens tid. Minnen och nostalgin återspeglas och finner sina symboler i den igenvuxna trädgården, i alla djur och växter, i solens och hettans crescendo under dagen och i kvällens svalka.

Hettan styr människornas handlingar och tankar. I detta värmeflimmer lever de inneslutna tillsammans med växter och djur. Dofter, ljus och ljud stiger upp ur berättelsen, ibland med en nästan påstridig intensitet.

Lika exakt och medryckande skildrar författaren människornas känsloliv: alla de svängningar som rör ett medvetande fram och åter, de små detaljer, ord, kommentarer, pikar, blottläggande av dolda sår, påminnelser och associationer som försätter ett sinne i svängning och förändrar allt från ett ögonblick till ett annat — förändrar inombords — för egentligen är ju allt som förut.

I "Dagens klara ljus" knyter Desai an till T S Elliots "Kvartetter", det diktverk där han laborerar med tiden och minnet, ett verk som för övrigt är inspirerat av österländsk filosofi och religion. Hela tillvaron bildar ett mönster där detaljerna är i rörelse, menar Elliot. Detta är också ett grundtema i Anita Desais romaner.

Den första som översatts till svenska heter "Det brinner på berget". Också i denna bok spelar naturen en huvudroll.

Romanen utspelas i ett bergslandskap. Den mänskliga huvudrollen innehas av en gammal kvinna, Nanda Kaul, som kommit till den fjärde etappen av människans liv, enligt indiskt synsätt. Under denna etapp har människan rätt att dra sig tillbaka. Plikterna som maka, mor, mormor och som samhällsmedborgare är över. Det är en tid för eftertanke och ensamhet. Det är förberedelsernas tid.

Men Nanda Kaul får inte vara ifred. Det kommer ett brev och strax därefter

DESAI (forts)

ett litet barnbarnsbarn. Inte heller hon är mycket för känslor och ömhet, innesluten som hon är i sin övergivenhet och egocentricitet.

Efter att ha läst dessa två romaner plus Desais debutroman "Cry, the Peacock" och "Where shall we go this summer?", som inte finns översatta till svenska, hade jag placerat Desai i en feministisk berättartradition. Jag fann henne vara en lysande kvinno-skildrare.

Het och hetsig

Då kom en ny roman som snabbt översattes till svenska, "Hedersuppdraget". I den är stämningen plötsligt helt annorlunda. Huvudpersonen är en man och den underliggande grundstillheten och harmonin är borta. Världen är hetsig, kaotisk — inte bara het, snarare klibbig.

Känslor, viljor, tillkortakommanden, allt befinner sig i en snårskog och det krävs en machete för att forcera den.

"Hedersuppdraget" handlar om hur universitetsläraren Deven Sharma från Mirpore åtar sig ett uppdrag. Han ska intervjua den store urdu-poeten Nur. Deven är lärare i hindi och det är hans dilemma. Det är urdun han älskar, det språk som symboliserar skönheten och konsten, de berömda poeternas språk.

Deven ska alltså möta den poet vars dikter han citerar för att rena sin själ från Mirpores damm, från alla intriger och all småskurenhet på universitetet. Men det går som det går och Deven får lära sig att människan och verket är två helt skilda företeelser.

Efter läsningen av "Hedersuppdraget" gjorde jag en brevintervju med Anita Desai. Hon bekräftade min känsla av att något förändrats i hennes skrivande. Hon vill inte bli betraktad som en typisk kvinnoförfattare och hon har ansträngt sig till sitt yttersta för att förändra sin stil.

Främlingskap

Jag tycker det är synd, men jag förstår henne, med tanke på att böcker om och av kvinnor ofta klumpas ihop under etiketten "kvinnolitteratur" medan böcker eller filmer där inte en enda kvinna förekommer (t ex "Flugornas herre" och "Döda poeters sällskap") knappast får en motsvarande "manlig" etikett. När det fungerar på detta sätt i västvärlden, hur ska det då inte vara att skriva böcker om kvinnor i Indien?

Anita Desais senaste roman handlar också om en man och heter "I skuggan av Taj". Temat är främlingskap.

Anita Desai berättar i intervjun hur hon skriver sina böcker genom att använda sig av egna upplevelser, men också av öden hon läst om och saker hon som barn hörde berättas. Själva har hon vuxit upp i två olika kulturer. hennes mor var tyska och fadern indier från Bengalen. Under hennes uppväxt i Delhi blandade familjen indiska och tyska traditioner, de firade till exempel både jul och påsk, *diwali* och

holi men på ett föga religiöst sätt. I hemmet talades tre språk: hindi, tyska och engelska. Att Desai skriver på engelska beror på att hon gått i engelskspråkig skola.

I sin nya roman har hon tagit fasta på det tyska i sin bakgrund. Boken handlar om en man av tysk-judiskt ursprung som lidit ett slags anligt skeppsbrott och hamnat i Bombay. Överallt är han en främling.

Baumgarten, som mannen heter, växer upp i Berlin i en assimilerad judisk familj, där fadern har ett eget företag. Miljön är mycket tysk med tysk litteratur, ära och Vaterland.

Ung knarkare

Så följer den kända historien; nazisternas maktövertagande och förföljelsen av judar. I sista minuten får Baumgarten en möjlighet att resa till Indien, där vänner till familjen har affärskontakter. Men när kriget utbryter mellan Tyskland och England blir Baumgarten internerad i fångläger, på grund av sitt tyska medborgarskap. Att han just flytt från detta land är det ingen som bryr sig om.

Baumgarten blir kvar i Indien. Han har inget land och hans familj har utplånats. Indien blir hans hem men han betraktas alltid som en *firangi*, en främling. Som gammal lever han i misär i Bombays slum och där möter han sitt öde i en annan vinddriven person, en ung tysk pojke som bara har en tanke i sitt huvud: att tillfredsställa sitt narkotikabehov.

Denna senaste bok tycker jag minst om av alla Desais romaner, trots att den på många sätt är skickligt skriven. Det långa avsnittet om Baumgartens uppväxt i Berlin tycker man sig ha sett på film och TV hundra gånger och resten, interneringstiden och de långa åren fram till nutid, skildras snabbt och ytligt. De bästa delarna i romanen är beskrivningen av hur den gamle Baumgarten går till de smutsiga restaurangerna och tigger mat åt sina katter. Samt beskrivningen av slumkvarteren i Bombay, där Baumgarten har sin kattstinkande lägenhet.

Tappat kontakten

Det är inte bara jag som varit tveksam inför Desais senaste bok. Kanske borde hon återvända till — eller åtminstone inte helt tappa kontakten med — den kvinnoerfarenhet där hon en gång började?

Kanske känns denna bok kall, ytlig och något stereotyp därför att hon avlägsnat sig för mycket från egna erfarenheter?

Anita Desai berättar att hon har en viss anknytning till Sverige. Hennes mormor tillbringade sin ungdomstid här och genom henne kom Desai i kontakt med svenska traditioner, t ex midsommarfirandet, och hon förälskade sig i Carl Larssons målningar.

Hennes egna barn har läst och älskat

Astrid Lindgrens böcker och den yngsta dottern är speciellt förtjust i "Barnen i Bullerbyn". Själva har Anita Desai varit i Sverige flera gånger, hon uppskattar landet och finner det exotiskt.

Hon berättar vilken glädje det var för henne att besöka Carl Larssons hem i Sundborn. Besöket fyllde henne nästan med vördnad.

Spöke i Dalarna

Natten efter besöket i Sundborn sov hon över i en närbelägen by, i ett gammalt hus vid en sjö. Hon låg i en säng med duntäcken, kände sig ovanligt lycklig och sov bättre än någonsin förr. På avstånd tyckte hon sig höra något, kanske röster, trafik och vatten. Vad det än kunde vara så ingav det henne ro.

Men nästa morgon klagade hennes svenska vän över att hon inte alls kunnat sova. Hon hade hört ljud av människor som kom och gick, hästar, vagnar och annat buller.

Deras värdinna berättade då att huset ibland hemsöktes av spöken som kom farande med häst och vagn.

För Anita Desai hade detta varit hemkära ljud.

Kristina Sjöborg

Flera av Anita Desais romaner finns översatta till svenska.

SYDASIEN
Box 1142
221 05 LUND

Besöksadress: Råbygatan 5 B, Lund
Telefon: 046-13 35 68

Ansvarig utgivare: Thomas Bibin
Teknisk redaktör: Lars Eklund
Tryck: I-Tryck Grafiska Huset, Luleå 1991

Sättning: Norrdistribution, Älvsbyn
Montering: Sydasiens redaktion i Stockholm

Register: Progek, Göteborg
ISSN: 0282-0463

Prenumeration: Medlemskaptidsskriften SYDASIEN:s stödförening, inkl fyra nummer av tidningen (ett år) kostar 100 kr, enbart prenumerationen (t ex institutioner och bibliotek) kostar 120 kr. Vi är tacksamma för stödmedlemskap à 150 kr. Lösnummerpris 25 kr.

Postgiro: 79 54 96-9 SYDASIEN

Redaktion: Tobias Hellström, Åsa Hole, Shafiqul Islam, Mirja Juntunen, Hasse Karlgren, Kalle Kjellman, Claes Nero och Anna Lena Stålnacke
Nästa nummer görs i Lund och utkommer i maj. Artiklar och debattinlägg välkomnas.

Manusstopp: 15 april 1991.

Kontaktpersoner för Sydasienskommittéerna:

Stockholm: Tobias Hellström, Råsundavägen 70, 171 52 Solna, 08-27 05 85

Göteborg: Thomas Bibin, V Bodarnevägen 3102, 441 60 Alingsås, 0322-511 77

Skåne: Göran Djurfeldt, Kullavägen 3, 232 52 Åkarp, 046-46 08 95

Danmark: Stig Toft-Madsen, Strandgade 96, DK-1401 København, (00945)31 54 56 11

Sydasienskommittéernas plattform:

Sydasienskommittéerna i Sverige har som mål att sprida information om situationen i Sydasiens och att stödja de krafter som bekämpar imperialismen, det politiska förtrycket och underutvecklingen i området.

Kommittéerna är fristående från politiska partier och grupperingar i Sydasiens och i Sverige.

10 000 döda i Sri Lanka

Försvarsminister Ranjan Wijeratne uppgav i november att det krig som inleddes i juni därtills kostat 756 soldater livet och att 457 rapporterats saknade. Ministern sa också att 1 642 medlemmar av Tigergerillan dödats. Inget sas om civila offer, men tidigare beräkningar nämner 2-3 civila offer per dödad stridande. Det betyder att det totala dödstalet ligger på ca 10 000.

Det pågående kriget torde vara ett av de grymmaste som någonsin förts eftersom massmord på civila ingår i båda sidors strategi. I oktober, till exempel, hittades 32 huvudlösa kroppar på stranden några mil norr om Pottuvil på östkusten. Området kontrolleras av en av säkerhetsstyrkornas kommandogrupper och ingår inte i den centrala krigszonen. Huvudena hade avlägsnats med motorsåg.

Men tystnaden kring kriget och grymheterna i Sri Lanka är stor. Inte ens i landets huvudstad Colombo märker man särskilt mycket.

— Vi begraver våra döda direkt, sa en kvinna som trodde sig känna igen en av de 32 huvudlösa som sin 19-åriga son. Det finns inte längre någon myndighet som vill registrera ett sånt här fall, än mindre söka efter någon skyldig, tillade kvinnan.

Specialstyrka tillsatt

President Premadasa i Sri Lanka tillsatt i november en "specialstyrka" ledd av hans rådgivare Bradman Weerakoon för att ta itu med alla brott mot de mänskliga rättigheterna i landet. Tre av specialstyrkans fyra mål gäller hur anklagelser om brott mot de mänskliga rättigheterna ska bemötas av regeringssidan. Det är bara det fjärde målet som handlar om disciplinära åtgärder mot de officerare och andra som är ansvariga för sådana brott. Det är ett av skälen till att många ser specialstyrkan som ett sätt att ta udden av den internationella opinionen om Sri Lanka.

Massiv dumpning i Colombos hamn

Tretton behållare med sammanlagt 190 ton uttjänt konstgödsel har påträffats i Colombos hamn. Den högeffektiva gödseltypen Dyasinon importerades från Karachi i Pakistan för över två år sedan. Importören, som agerat under falskt namn, går inte längre att spåra. Därför har ansvaret för dumpningen lagts på det rederi som svarade för importen.

Det stora problemet är nu hur avfallet ska hanteras. Förbränning av de uttjänta kemikalierna skulle leda till allvarliga luftföroreningar i hamnområdet och en återexport skulle bli alltför dyrbar.

INDISKA OCH BENGALISKA
KULTURTIDSKRIFTEN

UTTÅRAPATH
(Den nordiska vägen)
Uppegårdsvägen 3 C
421 69 V Frölunda
tel 031-29 42 67

Tidskriften ges ut i två särskilda editioner. Den ena är en rent bengalisk kulturtidskrift för invandrare i Skandinavien, medan den andra helt och hållet består av material på svenska och engelska och riktar sig till svenskar och icke bengaliskpråkiga indier med intresse för indisk kultur.

Varje nummer är fyllt med noveller, dikter och artiklar om litteratur, film, teater, konst och intervjuer m m.

Prenumeration på Uttårapih kostar 60 kr/år (4 nummer) för en edition, 100 kr för båda editionerna. Postgiro 7 35 36-5 Uttårapih. Ange vilken edition som önskas.

— o —

Volontär för Mänskliga Rättigheter

Internationella Fredsbrigaderna (Peace Brigades International - PBI) söker volontärer för sina projekt i Guatemala, El Salvador och Sri Lanka. Arbetet består av att som internationella fredsbevarande observatörer och som eskorter åt hotade gräsrotsorganisationer förebygga brott mot mänskliga rättigheter. Det baseras på en filosofi av ickevåld, lokal självbestämmanderätt och internationalism.

För information kontakta:

Henrik Frykberg
Sandeslätt 59
424 36 Angered
Tel: 031-307493

Café Samosa

Indisk-pakistansk lunchrestaurang
på Kungsholmen i Stockholm

ÖPPET: mån - fre 11 - 14

TEL: 08-651 05 08

Fleminggatan 62

Ⓣ - Fridhemsplan

Fleminggatan 62
112 45 Stockholm

Sjakalerna -

*Enligt myten härstammar
sjakalfolket från Rajasthan.
De har mer finskurna drag
än den normale tamilen.
Men trots att de alltså ser
"ariska" ut hamnar de längst
nere i kasthierarkin.*

Foto: Torvald Olsson.

Torvald Olsson & Lukas Werth: Sjakalerna, Nomader i kastsamhällets utkant. Studie av sjakalerna och de tidigare oberörbara kasternas sociala organisation, religion och utvecklingsproblem. (Ingår i skriftserien: Kulturdebatt volym 3, Lund, 1990, 183 sidor.)

"Narikorovas" (nari = sjakal, korova = kriminell kast) är det namn som byborna i Sydindien har gett sjakalerna.

I Olssons och Werths bok möter vi först sjakalerna som turister brukar göra: på en trottoar där de bor mitt bland lyxhusen i ett av Madras överklasskvarter. Man känner igen dem på deras kläder och tatueringar. Andra fattiga sydindier har inte lika färgsprakande kläder som sjakalerna.

Sedan 1977 har Olsson intervjuat en lång rad lågkastiga, polistjänstemän och biståndsarbetare. Intervjuerna bildar grunden för hans teoretiska framställning. Werth bidrar med ett kapitel om narikorovas religion.

För länge sedan förklarades namnet narikorovas inom antropologin med att de ylar som sjakaler (under stöldturnéerna, får man anta). En antropolog övertalade till och med en zigenare att demonstrera ylandet:

"Sjakalyningen var helt perfekt, ingen fyrbent sjakal skulle ha tvivlat på att det var en artfrände som ylade."

Antropologerna har också berättat om bestialiska människooffer. Vid ett tillfälle ska sjakalerna ha dränkt en byledare i kodynga. Det talas också om vackra zigenarflickor som bekantar sig med rika resenärer för att strax "lägga en snara runt hans hals och strypa honom". Dessa berättelser måste härstamma från bybornas skräck för de "främmande" sjakalerna.

Olsson förpassar sådana historier ner i den fördomarnas soptunna där de hör hemma, genom att återge vad en hög polistjänsteman svarar på frågan om huruvida sjakalerna stjälar:

"Vi får inte många anmälningar om brott begångna av narikorovas. Däremot finns det en annan grupp korovas som specialiserat sig på ekonomisk brottslighet. De flesta av våldsbrotten begås inte av någon särskild kast."

Men när 17 procent av familjerna i ett sjakalläger själv säger att de gör sig skyldiga till småstölder, framstår det inte som övertygande när Olsson kategoriskt avvisar deras egen vittnesbörd.

Nomader med fast adress

Olsson och Werths frågar sjakalerna själva om hur de lever, i stället för att vända sig till deras högkastiga grannar. Några av bokens mest fängslande avsnitt är de långa intervjuerna där man kommer enskilda människor på samhällets botten in på livet. Här framgår det att narikorovas inte kallar sig zigenare eller sjakaler utan **vagris**.

De bor i lerhyddor eller murade hus i utkanten av större städer. Här tillverkar de smycken, stoppar upp djur och jagar småvilt som de säljer till restauranger i byn.

Ändå kallar antropologerna dem för "vandrande folk" eller "peripatikere" (ett grekiskt ord som antropologerna använder om nomader, som inte förflyttar sig riktigt så mycket som nomader vanligtvis gör).

Vagris räknar sig själv som "vandrande folk" och de drar ut på handelsresor för att saluföra sina varor. Men att resa kan ju betyda så mycket; vagrin Vellai berättar till exempel att han och hans hustru inte alltid bor i lägret utan ibland vandrar för att besöka vänner och släktingar i andra vagriläger.

"Vagris jagar", "vagris äter kråkor" (som i sin tur äter lik), "vagris dödar djur för att offra till sina gudar". Detta är bara några av de faktorer som placerar vagris i botten av hinduismens renhethierarki. En hierarki som, enligt den gamla hinduiska lagboken "Manu Smriti", också är social, och därmed håller fast vagris i en situation som de omöjligt kan komma ur.

Tesen är omtvistad, eftersom den upphöjer hinduismens religiösa föreställningar till social verklighet och Olsson är klar över de invändningar som kan resas mot den. Å andra sidan lämnar hans intervju med byns likbärare inte några tvivel hos läsaren. Byborna tvingar dem att släpa lik — och fattiga, det är de.

Olsson tror inte mycket på att det officiella indiska utvecklingssystemet kan hjälpa vagris. Det är ju gott och väl att indiska staten reserverar arbeten för särskilt låga kaster, men när de som vagris är analfabeter har de ingen chans att klara några sådana jobb. Men när barnen inte kan undvaras i smyckeproduktionen — hur ska då vagris kunna skicka dem till skolan?

Olsson hänvisar till de få engagerade privatpersoner som försöker skapa möjligheter genom olika former av integrerade projekt. I dessa avsnitt får läsaren en tydlig inblick i det tålmod som krävs för att arbeta med "vandrande folk". Ett exempel är rektorn Raghupati, som för tre år sedan skapade en ny modell för utbildning i näringslära. Det skedde först efter 15 år av försöksverksamhet.

Boken kan rekommenderas till läsare som vill ha en omfattande framställning om de tankar och teorier som ligger bakom den svåra utvecklingen för fattiga grupper i Indien.

Peter B. Andersen

- Zigenare i Tamil Nadu

Boken "De fjärran ländernas närhet" är det perfekta resällskapet — på bussresan till jobbet hemma i snöslasket, eller i tågkupén på resande fot i fjärran länder. Foto: Claes Nero.

Hemma i världen

"De fjärran ländernas närhet". Reseberättelser. Folke Isaksson. Bonniers 1990.

Det finns böcker som är det perfekta resällskapet, vare sig man sitter i en tågkupé långt borta eller på bussen på väg till jobbet.

Man ska kunna läsa ett litet stycke, lägga boken ifrån sig, titta ut genom fönstret och samtala med författaren i fantasin. Sedan läsa ett stycke till utan att avbrottet stör upplevelsen.

Folke Isakssons "De fjärran ländernas närhet" är en sådan bok.

Vill man hellre sitta hemma i soffhörnet och göra resor i fantasin, är det också precis rätt bok. I lagom stora doser, ska tilläggas, för sträckläsning rekommenderas inte. Det blir för mycket av "jorden runt på åtta timmar".

"De fjärran ländernas närhet" består av korta betraktelser från resor runt om i världen under fyra årtionden. Två avsnitt handlar om Indien, ett om Nepal. Det mesta av bokens material har tidigare varit publicerat i tidningar, tidskrifter och böcker. Inför utgivningen av "De fjärran ländernas närhet" har Folke Isaksson omarbetat dessa texter, förkortat dem i de flesta fall och även kompletterat med iakttagelser ur sina privata anteckningar.

Efter att ha läst ett avsnitt ur "De fjärran ländernas närhet" gör man klokt i att

slå upp bokens avslutande kapitel. Det berättar om de praktiska omständigheterna kring varje resa, om möten och händelser som inte kom på pränt då det begav sig, men som påverkade Folke Isakssons sätt att skriva.

Boken innehåller ett långt kapitel med titeln "Ord för Indien". Det består av utdrag ur reportage som Folke Isaksson gjorde tillsammans med Stig T Karlsson i slutet av 60-talet. På 24 sidor följer man med på en hastig färd från tiggare i Bombay till fiskare i Kerala, från studentledare i Calcutta till zamindaren i Bihar.

Som läsare känner man dofterna och promenerar genom de trånga gränderna tillsammans med författaren. Sluter man sina ögon är det lätt att se skymningsljuset i Kerala. Men att höra människornas röster är svårare.

Det får sin förklaring då man bläddrar fram till det kommenterande slutkapitlet. Den första Indien-resan gjordes 1966 på uppdrag av tidningen Vi. Redaktionsledningen vill att Folke Isaksson och Stig T Karlsson skulle stanna i landet under tio dagar för att sedan förmedla "ulandschocken".

Vistelsen kom att vara i sex veckor, men de båda resenärerna upplevde ändå sin insats som misslyckad. Praktiska problem, som tolkarnas förmåga att få bönderna att låta som sociallogidcenter, gjorde sitt till.

"Under vårt rastlösa kringfarande hade vi bara rört oss över företeelsernas yta" skriver Folke Isaksson i kommentaren.

Två år senare återvände han till Indien tillsammans med Stig T Karlsson. Denna gång varade resan i tre och en halv månad.

"Ett par dagar före hemresan kände jag att jag förstod något av Indiens kropp och Indiens själ. Nu borde vårt studium egentligen börjat".

Boken gav mig en välbehövlig surrogatresa under några mörka, kalla vinterdagar. Samtidigt uppmuntrar den till en stunds eftertanke rörande egna reseupplevelser.

Hur stor del av verkligheten får plats i den bild som resenären tar med sig hem?

Hur ofta hör man inte det man väntar sig att höra då man talar med människor vars levnadsvillkor är totalt olika ens egna?

Hur påverkas upplevelsen av att det så ofta finns ett tåg att passa?

Men ibland kommer de sällsynta stunderna då allting stämmer. Folke Isaksson beskriver dem så här i bokens förord:

"Också under en resa genom det plågsamma händer det... att man finner något som känns som det gemensamma, för alla lika. Man kan uppleva ett igenkännande i det främmande, det okända. Långt därborta kan man uppleva en hemkomst, de fjärran ländernas närhet".

Anna Lena Stålnacke

För lite klös

Tiger eller lamm? Ungdomsroman av Klaus Kordon. Översättning från tyska. Rabén & Sjögren 1989.

Boken handlar om den unga flickan Munli som i stället för att låta sig giftas bort med en brutal man förenar sig med ett gäng banditer i bergen. Munli föredrar att bli en tiger framför att vara ett lamm.

Förutsättningarna för en spännande läsning är goda, men banditerna sitter mest och slöar i bergen och företar bara någon enstaka räd för att skaffa pengar och proviant.

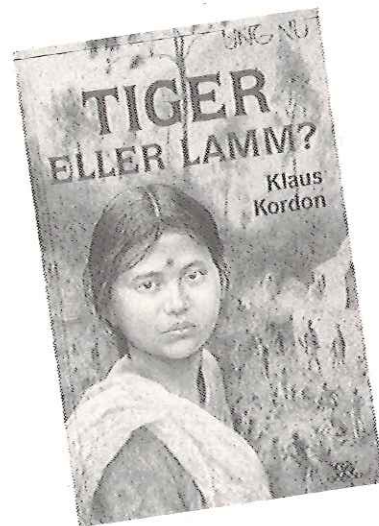
Efter att ha blivit arresterad av polisen men flytt under en fängtransport blir Munli utesovare i Allahabad och sedan medlem av ett kvinnokoopera-

tiv. Där inser hon att inte heller tigers väg passade henne utan att kunskapens väg är den rätta. Munli lär sig att läsa och skriva och i romanens slut är hon redo att återvända till sin hemby som lärarinnan och folkupplysare.

Författaren Klaus Kordon har rest i Indien, men vet inte tillräckligt för att göra flickan Munli eller de miljöer hon hamnar i trovärdiga. Han har läst på om hinduism, hemgift, kaster och kosor och de missuppfattningar som fanns där lägger han behändigt in i handlingen.

Men min stora invändning är att det blev så lite spänning och dramatik av ett ämne som kunde ha rymt så mycket.

Kalle Kjellman

Mer spänning och dramatik, efterlyser Kalle Kjellman i ungdomsromanen "Tiger eller lamm?"

Sydasien summeras

The Cambridge Encyclopedia of India, Pakistan, Bangladesh, Sri Lanka, Nepal, Bhutan and the Maldives. Ed. F. Robinson, Cambridge University Press 1989.

"The Cambridge Encyclopedia" är ett efterlängtat verk som för första gången omfattar alla de sydasiatiska länderna i en och samma bok. 69 forskare verksamma inom universitet och forskningscentra har bidragit med sina sakkunniga och läsbarvänliga artiklar.

Boken har 520 sidor och den är indelad i nio avsnitt. De två första avsnitten introducerar Sydasiens land och folk med beskrivning av regionens fysiska struktur, klimat, vegetation, jordmån och fauna. Även artiklar om vattenresurser och om katastrofer orsakade av både naturen och människan ingår.

De geografiska regionerna beskrivs område för område. Kulturellt indelas regionen i boken i nio delar: norra Indien, östra platån, nordöstra gränsområdet, Himalaya gränstrakten, nordvästra området, västra Indien, stambältet, södra Indien, Sri Lanka och öarna. Vi får information om den demografiska strukturen i regionen i både form av text och tabeller. Urbaniseringen med sina enorma problem och folkvandringar som spritt de sydasiatiska folken överallt i världen, behandlas ingående.

Tredje kapitlet täcker historien från Induskulturen till slutet av den brittiska tiden, inklusive små kungarikerna i Himalaya och deras speciella erfarenheter.

I detta kapitel får vi detaljerad information om de olika staterna, dynastierna, härskarna och statscheferna i tydligt uppställda tabeller i anslutning till texten. Alldeles utmärkt för den tröglärde studenten.

Fjärde avsnittet studerar de enskilda staterna och deras politik som utgångspunkt för de olika erfarenheterna staterna skaffade sig under den brittiska imperialismen. Ur dessa erfarenheter växte sedan fram politiska rörelser och partier som har format regionens politiska karta. Valresultaten presenteras i överskådliga tabeller, även framtidsutsikter målas fram och man är ej heller rädd att ta upp problem. Efter politiken följer ett litet kapitel om mellanstatliga relationer inom regionen och om Indiens och Pakistans internationella relationer.

Ekonomiavsnittet upplyser oss om jordbruk i de respektive länderna, energi och minerala rikedomar, industri, transport och kommunikationer, handel och turism, lån, investeringar och bistånd, återigen åskådliggjorda i förträffliga tabeller med statistiska uppgifter.

Inom Sydasiens ryms de flesta religioner som finns i världen och det sjätte kapitlet är i sin helhet ägnat åt att diskutera brahmanism, buddhism, jainism, hinduism, islam, sikhism, kristendom, judendom och zoroastrianism ur historiskt och samhällsligt perspektiv. Även åt det socialistiska tankesystemet ägnas några sidor och det ges inblick i de religiösa stridigheterna i modern tid.

Det sista och största kapitlet befattar sig med kulturen i all dess bredd och olika uttrycksformer. Vi får värdefull information om språken, skriftsystem, litteratur (boken tar upp litteratur på 23 språk), musik, dans, konst, matkultur, klädsel, film, massmedia och vetenskap och teknik.

"The Cambridge Encyclopedia" är rikt illustrerad med bilder i färg och svartvitt, teckningar, kartor, tabeller, diagram.

Efter varje underrubrik ges en lista på böcker för vidare och djupare läsning. En liten ordlista över utvalda ord och begrepp ges i slutet av boken samt ett flersidigt index gör boken till ett oundgängligt uppslagsverk för varje Sydasiensentusiast, såväl amatör som specialist.

Mirja Juntunen

Tågförbindelse över gränsen

En andra normalspårig järnvägsförbindelse mellan Indien och Bangladesh öppnades den 25 november. Godståg kan nu rulla mellan Singhabad i mellersta Västbengalen och Rohanpur i Bangladesh.

Alla tågförbindelser mellan länderna bröts i samband med kriget 1971, men efter ett avtal nyligen återupptas nu allt fler förbindelser. Ännu inga passagerartåg dock.

(Statesman Weekly 1/12)

Universums härskare åker på kalas

I mitten av juli varje år färdas en miljon pilgrimer till den lilla staden Puri i Orissa på Indiens östkust. Man kommer för att delta i Ratha Yatra, vagnceremonin där tre gudastatyer dras i procession genom staden.

Den breda gatan som delar Puri på mitten har vanligen gatuförsäljare längs båda sidor. Men vid Ratha Yatra tiden är stånden borta och tre stora vagnar står uppställda.

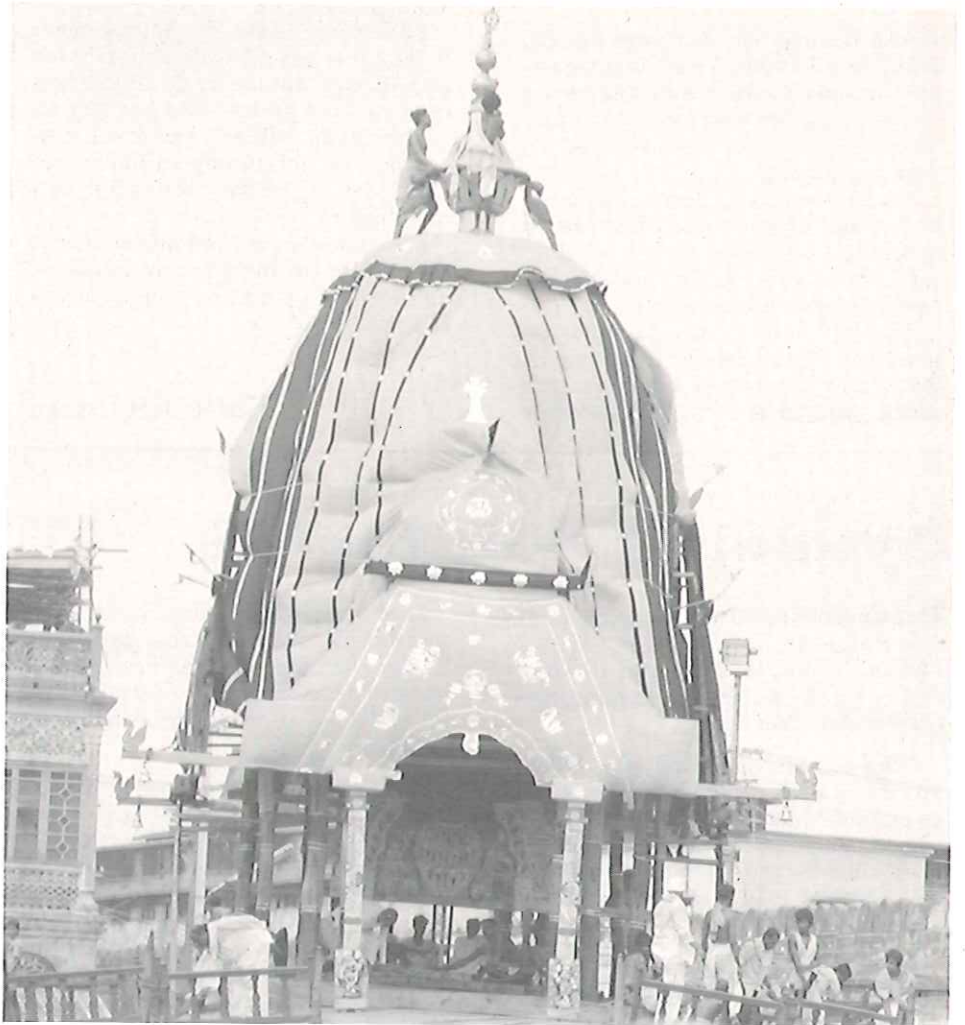
I den första vagnen, *Taaladhwaaja*, ska den stora vita gudabilden av *Baladeva* åka. I den mittersta, *Devadalana*, färdas den gula gudabilden av *Subhadra*. I den sista, *Nandighosha*, åker universums herre: *Jagannatha*.

Jagannatha är för *vaisnavas* Krishna. *Baladeva* och *Subhadra* är hans äldre bror och syster från *Krishnalegenden* i norra Indien.

Låt sig inte rubbas

Den mest ödmjuka ceremonin utförs av *Rajan av Puri*. Innan gudastatyerna lyfts upp på sina egna vagnar sopar han vägen framför dem med en gyllene sopkvast. Sedan vaggas de stora gudastatyerna, med hjälp av tjocka rep från sida till sida fram till vagnarna och lyfts på.

Baladevas vagn dras först eftersom han är äldst. *Subhadras* i mitten under tillsyn av sina bröder och sist *Jagannathas* vagn.

I mitten av juli varje år firas Ratha Yatra i Puri. Universums härskare *Jagannatha* färdas i vagn genom staden.

Allt går inte helt smärtfritt. 1973 uppstod stort tumult när statyerna skulle på vagnarna. *Jagannatha* gick inte att lyfta.

Man anklagade de tolv personer, ansvariga för att lyfta honom, för att de med flit försökte ställa till oreda. Polis tillkallades för att hjälpa till, men *Jagannatha* gick inte att rubba. Folkmassan blev mer och mer högljudd på grund av detta olyckliga omen.

Att det hela kommenterades i radion gjorde inte situationen bättre.

När *Rajan av Puri* hörde vad som pågick rusade han från sitt hem och ut till vagnarna. Han lade sig raklång på marken framför *Jagannatha* och bad under tårar honom om förlåtelse för de fel och synder som måste ha begåtts under dagens ceremoni, ett tänkbart skäl till att

Jagannatha skulle visa sådant missnöje.

När de tolv tjänarna sedan försökte lyfta *Jagannatha* gick det med lätthet. Alla närvarande ropade "Jaya *Jagannatha*" (seger åt universums herre) och ceremonin kunde fortsätta.

Klumpiga statyer

Vagnarna dras med rep nedför gatan. Efter några timmar nås sommartemplet där gudastatyerna kommer att förvaras en tid framöver. Förr, innan gatan var ordentligt lagd, kunde Ratha Yatra ta mycket lång tid eftersom hjulen ideligen fastnade i sanden.

Under hela ceremonin sjungs sånger till ackompanjemang av cymbaler, trummor och gonggong. För sanna hinduer är

deltagandet i Ratha Yatra något av det mest lyckobringande under sina liv.

Statyerna är gjorda av trä och ser förvånansvärt klumpiga ut, jämfört med de statyer vi vanligen ser i hindutempel. Orsaken är att de helt enkelt inte är färdiga. Det finns olika förklaringar till detta.

Legenden om Neela Madhava

Den mest accepterade legenden är att en kung vid namn Indradyumna hade en önskan att se den mest perfekta gudabilden av Vishnu.

I en dröm får han en uppenbarelse som förklarar att Vishnus perfekta form kunde ses i *Utkala* (gamla namnet för Orissa). Han beordrar därför en brahman, *Vidyapati*, att söka i området. Efter en lång tids sökande i djungeln möter Vidyapati en flicka från stamfolket. Flickan *Lalita* tar med honom till sitt folk där han får tillåtelse att stanna.

Han får snart veta att deras tempel innehåller en gudastaty vid namn *Neela Maadhava*. Platsen hålls hemlig och inte förrän Vidyapati gift sig med Lalita kan hon beveka sin far, *Visuwaasu*, att låta Vidyapati få komma med till templet. *Visuwaasu* vill dock inte visa vart templet finns. Därför får Vidyapati endast följa honom med förbundna ögon.

Vidyapati har inte glömt det uppdrag han fått av Indradyumna. Han lämnar därför små senapsfrön efter sig när han går. När de kommer fram låter fadern Vidyapati endast få en snabb blick av den underbara statyn men han har sett tillräckligt.

Han återvänder till sin kung med den goda nyheten att Neela Madhava har hittats.

Kungen blir överlycklig och ger sig genast av på pilgrimsfärd till Utkala. När han närmar sig området ser han en virvelstorm och plötsligt tar senapsfröna, som han blivit tillsagd att följa, slut. Istället för berget får han se ett stort sandigt område.

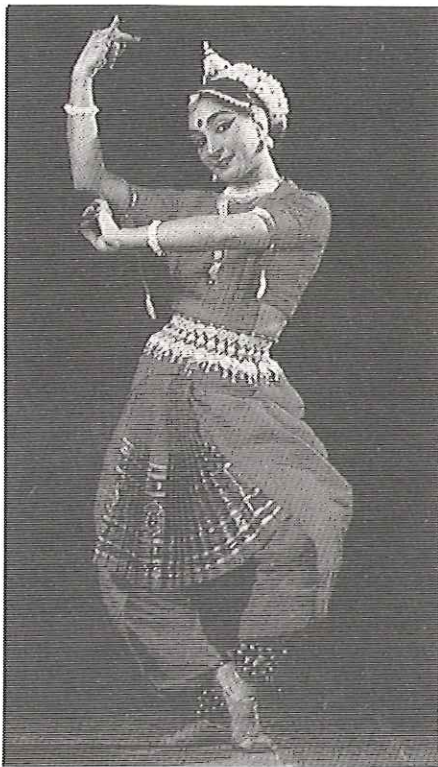
Vidyapati beskyller *Visawaasu* för att ha flyttat plantorna, men då uppenbarar sig Neela Madhava för dem. Han säger att de ska leta efter en stor trädstam i havet vid Puris kust. Där hittar man mycket riktigt en stam med Vishnus fyra symboler, diskusen, snäckan, klubban och lotusblomman.

Snickaren försvann

Drottningen, *Gundicha*, föreslår att de ska kalla dit de bästa snickarna i landet för att kunna tillverka en staty lik Neela Madhava. Alla som försöker får dock ge sig eftersom verktygen inte rör på trädstammen. Vishnu tycker synd om dem och sänder *Vishvakarma*, himmelens arkitekt, i skepnad av en gammal snickare för att göra jobbet.

Han har två villkor för att utföra sitt arbete: att bli lämnad ensam i 21 dagar med trädstammen, och att ingen under några förhållanden får störa honom.

Men *Gundicha* står inte ut. När 15

Förr dansades odissi enbart i templet. Dansöserna vigde sina liv åt Jagannatha.

dagar gått och ingen kunnat höra ett ljud från rummet blir hon övertygad om att den gamle snickaren är död. Kungen bevakas till att låta öppna dörren!

Där möts de av en förbluffande syn; snickaren är borta och endast tre halvfärdiga statyer, *Jagannatha*, *Baladeva* och *Subhadra* finns i rummet.

Då inser kungen sitt misstag och bestämmer sig för att låta bygga ett tempel åt dem i alla fall.

Man tror att det första templet fanns där dagens *Gundicha Ghaar* (*Gundichas* hus) ligger, vid slutet av den långa *Grand Road* som vagnarna nu ska dras nedför.

Jagannatha Mandir

Dagens tempel är ca 70 meter högt och byggdes för ca 800 år sedan. Det har länge kallats för den vita pagodan i motsats till den svarta pagodan, soltemplet i *Konarak*.

Under de senaste 15 åren har indiska staten lagt ner mycket pengar och möda på att skala bort det vita murbruk som täckte de vackra dekorationerna. När tempeldomen lyses upp på kvällarna är resultatet mycket imponerande.

Templet har fyra portar i de fyra väderstrecken. Den norra porten är enbart reserverad för *Jagannatha* själv och sägs öppnas endast vart 12:e år när de nya trädstammarna kommer för förnyelseceremonin, då helt nya statyer tillverkas och målas. Trädslaget är alltid *margosa*. Mycken tid och stor expertis används för att hitta de rätta träden.

Inom tempelområdet finns 30 små tempel tillägnade olika gudar. Enligt tradition bör alla besökas innan man går in till *Jagannatha*. Har man bråttom räcker

det med de tre allra viktigaste.

Man gör ingen skillnad på kasttillhörighet. Det sägs att *Lalita* och *Vidyapati* hade olika härstamningar och eftersom *Jagannatha* är universums herre gör man ingen skillnad på folk och folk.

Däremot kommer inte icke hinduer (med undantag av jains och buddister) in i templet. Man stöder sig bland annat på att när statyerna skapades fanns inte muslimer och kristna.

Diskussionerna är fortfarande heta om huruvida en icke indier kan vara hindu. Det är väldigt svårt att bevisa att man är hindu och vit. Men de som inte får komma in kan åtminstone få se *Jagannatha* i de olika templet längs *Grand Road*.

Köpa *Mahaprasada* ("stor nåd") kan dock alla få göra. Det är den mat som offrats till *Jagannatha*. Sex gånger om dagen offras olika typer av mat. Tusentals människor handlar varje dag livsmedel i *Anandabazaar* ("Lyckans basaar") som ligger inuti det stora tempelområdet.

Här görs ingen skillnad på olika kaster, alla tar del av samma mat.

Ingen får sitta på en matta eller stol, man ska beröra jorden för att visa sin ödmjukhet.

Än idag utförs de viktigaste tjänsterna vid templet av ättlingar till *Viswawassu* och *Vidyapati*. Hundratals präster, *pujari*, har olika funktioner att fylla i dagens späckade program, bland annat byts dräkterna som gudastatyerna är klädda i tre gånger per dag.

De mest kända tjänarna av *Jagannatha* är de s k *Devidasis*. De var tidigare flickor som blivit utvalda att under templet till syn lära sig den speciella dansstilen *Odissi*. De giftes aldrig bort utan stannade i templet för att viga sina liv åt *Jagannatha*.

Om man slår upp ordet *Juggernaut* i ett lexikon så får man minst tre olika förklaringar.

Den första att det är en förvrängning av ordet *Jagannatha*, en hinduisk gud.

Enligt den andra förklaringen är det något som väller fram och krossar allt som en ångvält.

Juggernaut kan också vara ett slangord för stor amerikansk lastbil.

Hur den tredje förklaringen kom till är självklart. Den andra förklaringen har nog kommit till genom de olyckor som har inträffat när folk i trängseln ramlat framför de stora hjulen och krossat. Där finns den poetiska meningen av en god gud som krossar allt djävulskt och ont som kommer i hans väg. Det anses vara ett bra sätt att genast lämna kretsloppet av födsel och död eftersom den som dött under vagnens hjul omedelbart befrias ur detta lidande.

Tempelrådet nekar dock till att detta kan vara orsaken och hävdar att det alltid varit fråga om beklagliga olyckor. Olyckor eller inte så är *Ratha Yatra* den mest spektakulära och spännande turistattraktionen i Orissa idag.

Åsa Hole

En lille historie om en fiskerlandsby i Indien

Denne historie om en fiskerlandsby på Karnatakas vestkyst er skrevet på baggrund af et halvt års feltstudie i og omkring en lille fiskerlandsby; Harwada Gabitwada.

Historien handler om, hvorledes en gruppe hindufiskere fra Gabitkasten med deres små ikke-mekaniserede kanoer, patierne, har formået at klare sig i en udvikling, som de sidste 15 år har været domineret af en hastigt fremvoksende mekaniseret fiskerflåde, hovedsageligt baseret på stordrift.

Hvis Indien således betragtes som helhed, så forsyner den mekaniserede fiskerflåde langt størsteparten af de indhandlede fiskemængder og er, økonomisk betragtet, langt den vigtigste fiskeriform med en, efterhånden, veludviklet og fleksibel afsætningsstruktur.

Dette ændrer dog ikke ved den kendsgerning, at cirka halvdelen af Indiens fiskerbefolkning stadig ernærer sig ved ikke-mekaniseret fiskeri, der for størstepartens vedkommende har rødder i traditionelle fiskeriformer.

Af traditionelle fiskeriformer skal nævnes det imponerende rampanifiskeri, hvor 40-80 personer ved fælles anstrengelser hiver de enorme trawl-net ind til stranden. Denne form for fiskeri eksisterer stadig visse steder langs vestkysten. Videre er der tale om talrige "small-scale"

fiskeriformer, hvor små både, ofte med udrygger, ved manuel og vindens kraft har drevet fiskeri ved hjælp af små drivnet. Også nettyper som kastenet bliver stadig brugt af mange fiskere, idet dette dog hovedsageligt nu fungerer som et beskedent supplement; eksempelvis fra stranden naar vejret er for hårdt til at gå ud i små fartøjer.

Det er kendetegnende for det traditionelle small-scale fiskeri, at det, i modsætning til den mekaniserede stordrift, har kunnet omstille sig til forskellige former for fiskeri ved brug af forskellige nettyper, lodder og flydere. Dette har traditionelt markeret en vis risikominimering i forhold til havets varierende rytmer.

Trods denne større fleksibilitet er det mange steder i Indien gået sådan, at disse ikke-mekaniserede fiskeriformer ikke har kunnet klare sig i konkurrencen med den mekaniserede stordrift. For mange traditionelle fiskere har dette betydet, at de har måtte finde lønearbejde indenfor den mekaniserede fiskerflåde, evt. selv investere i mekaniseret fiskeri, eller har måttet finde helt andre græsgange; ofte med det resultat at familier er blevet splittet op pga. migrantarbejde og andre dårligheder. Heldigvis for de Gabitfiskere, som jeg besøgte, er der intet der tyder på, at de også er inde i en sådan udvikling.

Harwada Gagitwada ligger en time med bus sydpå fra Karwar, Uttara Kannadas

distriktshovedstad. På denne kyststrækning når Ghatbjergene helt ud til kysten og danner en smuk ramme om fiskernes liv og fiskeri.

I området omkring Gabitwada er det mekaniserede fiskeri indskrænket til 2 dominerende former, nemlig trawlfiskeri og det såkaldte "purseseining-fiskeri", hvor teknikken er at sætte nettet rundt om fiskestimen med en hurtig cirkelbevægelse medden hurtige båd. For de 2 fiskeriformer gælder det, at de fleste fartøjer drives på kooperativ basis, idet dette dog varierer mellem de forskellige fiskerkaster.

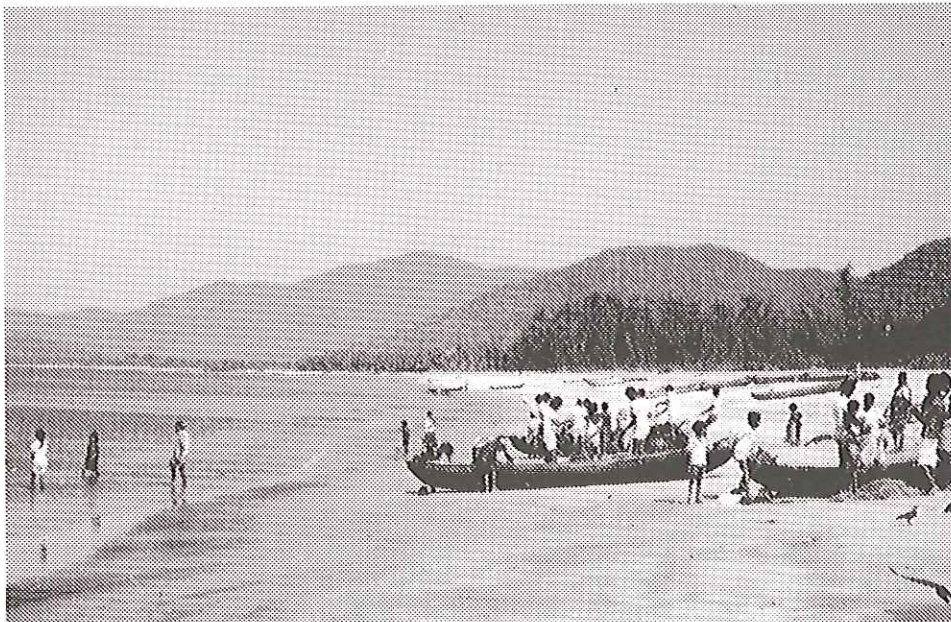
Mens trawlerne meget sjældent har en besætning på over 4 mand, så er purseseinerne større og noget mere arbejdskraftskrævende med en besætning på mellem 15 og 20 mand. Disse fiskeriformer vil i visse perioder også blive drevet om natten, hvor morilden afslører eventuelle stimer som grønne lys i dybet. Dette lader sig dog kun gøre, hvis månen ikke lyser får stærkt.

Det fiskeri, som Gabitfiskerne nu satser på, er i modsætning til disse typer uhyre simpelt i sin udformning og udføres af maksimalt 2 personer. Metoden er meget enkelt den, at fiskerne padler ud på havet i de udhulede trædstammer, patierne, og sætter deres små drivnet der, hvor de tror lykken er med dem. De venter så en times tid og trækker det ind igen. Hvis fangsten er tilfredsstillende, vender de så næsen hjemad, mens de ofte vil sætte det igen, hvis fangsten ikke er faldet heldigt ud.

Alt efter hvilken type fisk, de fisker efter, har de forskellige nettyper med forskellige maskestørrelser. Sardiner, makrel, rejer og fladfisk er de mest fiskede typer. Det er nu normalt, at hver enkelt Gabitfamilie besidder 4-5 forskellige nettyper, men sådan har det ikke altid været. Efterhånden som det mekaniserede fiskeri, og de deraf følgende større fiskemængder, har betydet, at afsætningsstrukturen er blevet udbygget, har Gabitfiskerne også specialiseret deres fiskeri og har dermed udnyttet de nye muligheder. Dette gælder specielt nettyper, der retter sig mod rejer og fladfisk, der indbringer store beløb til fiskerfamilierne.

Patifiskeriet

Efterhånden er antallet af mekaniserede både i området blevet så stort, at fiskeressourcerne ikke har kunnet følge med. Derfor må de fleste trawlere og purseseinere finde sig i faldende fangster og videre, at de indhandlede fisk bliver mindre og mindre. Efter manges mening er der allerede tale om et klart overfiskeri, som kan få katastrofale følger for fiskerne i området på længere sigt.

En væsentlig grund til dette mulige overfiskeri er, at ingen af de mekaniserede fartøjer har udstyr til at fiske længere ude på havet, hvor andre fisketyper, så som tun, holder til i store mængder. For at nå ud til disse områder kræves således helt andre ressourcer end dem, som de mekaniserede fiskere i området råder over. Det overfiskeri, der tales om, er på denne måde meget knyttet til de kystnære områder.

For Gabitfiskerne betyder dette meget intensive kystnære fiskeri, at det er blevet langt mere risikabelt at fiske samtidig med at konkurrencen er blevet langt større end tidligere. Dette risikoelement er specielt stort ved natfiskeri, som Gabitfiskerne driver i stor udstrækning. Da også mange pusesesinere og trawlere udnytter nattens fordele, sker det ofte, at de småpatier, eller deres net, bliver overset og påsejlet af de mekaniserede fartøjer.

Patifiskeriets fremtid

Det er sådanne hændelser, som fiskerne ofte snakker om, der får en til at tvivle på patifiskeriets overlevelsesmuligheder fremover. Dog var min erfaring fra besøget i Gabitwada, at patifiskeriet er langt mere konkurrencedygtigt, end man først kan forledes til at tro. Dette skyldes forskelle mellem patifiskeriet og det mekaniserede fiskeri, hvad angår såvel organiseringen og økonomiske forhold.

For trawl- og specielt pusesesinefiskeriet gælder det, at fiskeriet er snævert

rettet mod fiskestimer. Først når disse er til stede, giver de mekaniserede fiskeriteknikker de store fortjenester, der på lang sigt kan sikre deres levedygtighed. Man må jo ikke glemme, at de mekaniserede fartøjer har store løbende udgifter til mandskab, benzin og tilbagebetaling af gældsposter, hvilket ikke er tilfældet for patifiskerne i nærsamme udstrækning.

I den nuværende situation, hvor fiskeressourcerne er sparsomme i store perioder af året, vil disse motordrevne fartøjer ofte være ude af stand til at indhandle nok fisk til at dække de daglige omkostninger. I sådanne tilfælde vil besætningerne ofte beslutte sig for at blive på land for at mindske tabene. Dette gælder også, hvis vejret bliver for hårdt til at de mekaniserede både kan se, hvor stimerne er (disse stimer viser sig som turbulens-/krusninger på havoverfladen).

Patifiskeriet er med sine mange kombinationsmuligheder, fleksible organisering og billige drift ikke nær så sårbart som det mekaniserede fiskeri. Patifiskeriet er ikke på samme måde afhængigt af fiskestimer, og da det er baseret på manuel kraft, er der ingen tab forbundet med at tage ud og prøve lykken i perioder, hvor der ikke er mange fisk nær kysten. Da priserne normalt er højest, når de indhandlede fiskemængder er sparsomme, opnår Gabitfiskerne her ved en yderligere fordel, da de har den samme adgang til markedet som de mekaniserede fartøjer.

På denne måde er det min overbevisning, at patifiskerne står bedre rustet til

at møde fremtiden end de fiskere, der har investeret store summer i et mekaniseret fiskeri, som ikke er istand til at søge længere ud på havet. Dette kystnære mekaniserede fiskeri gav godt nok meget store indtjeninger i de første år efter introduktionen i Uttara Kannada, hvor fiskemængderne var store, men som situationen er nu, bliver mange tvunget ud i tvangsauktioner pga. manglende tilbagebetalinger på gældsposterne.

Der er altså håb endnu

Denne lille historie giver selvfølgelig et meget forenklet billede af livet, som det udspiller sig i en enkelt af de mange tusinder fiskerlandsbyer, der ligger spredt langs Indiens smukke kyststrækninger.

Det som jeg gerne har villet fortælle med historien er da også kun det, at der ikke findes nogen standardforklaringer på, hvorledes en udvikling vil forløbe. Vi har i alt for lang tid accepteret, og prædikeret, at mekanisering og stordrift altid vil være andre driftsformer overlegen uden at gå nærmere ind, hvorfor dette egentligt er så selvfølgelig.

Patifiskerne i Gabitwada vil i hvert tilfælde være uenige, idet de med patifiskeriet har formået såvel at tjene til livets ophold samt til at investere i nye nettyper og forbedringer af deres boligsituation. I store træk var disse fiskere tilfreds med deres livssituation og så med fortrøstning på fremtiden ud fra den opfattelse, at de sparsomme fiskeressourcer ville ramme de mekaniserede fartøjer langt hårdere end dem selv, og at fiskeriet igen ville blive godt, når største delen af de mekaniserede fartøjer var endt på tvangsauktion. Måske nok en simpel og kynisk konstatering — men måske ikke helt ved siden af alligevel.

Set i en større indisk sammenhæng, hvor situationen på mange måder kan sidestilles med historien om Gabitwada, kan man så håbe på, at det meget snart vil blive muligt at presse det mekaniserede fiskeri længere ud på havet, hvor store ressourcer tilsyneladende venter på at blive fisket. Kun på denne måde vil det være muligt at undgå, at et stort antal fiskerfamilier, der har satset på mekaniseret fiskeri, vil blive presset ud i total bankerot. Kun på denne måde er det muligt at bevare de forskellige fiskeriformer, der hver især er med til at brødeføde et stort antal fiskerfamilier.

Tekst: Lars Iskjær

Foto: Finn Ebbesen

Krav på trädplantering

Alla nya utvecklingsprojekt i Bangladesh måste innefatta ett visst mått av trädplantering. Annars kommer de inte att godkännas av regeringen. De nya reglerna introduceras efter en rad mindre framgångsrika försök från regeringens sida att bromsa avskogningen i landet.

Skogstäcket i Bangladesh täcker bara drygt sju procent av landarealen. För att återställa den ekologiska balansen måste åtminstone en fjärdedel av landet beskogas.

(Mostafa Kamal Majumder, Dhaka)

Energisnål spis

Myndigheterna i Bangladesh har be-

slutat satsa på en energisnål spis som ska minska vedförbrukningen med 50 procent.

Ärligen förbrukas närmare 30 miljoner ton brännved enbart för matlagning och uppvärmning. Det har lett till omfattande spontan avverkning av den krympande skogsarealen i landet.

(Mostafa Kamal Majumder, Dhaka)

Avsändare:
SYDASIEN
Box 1142
221 05 LUND

Utgivningspost-
kontor LULEÅ 1

POSTTIDNING B

BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen med
nya adressen på baksidan

Imperialismen dansar i Kerala

Gamla gudar spelar nya roller när Kala Mandalam sätter danssteg till världsproblemen.

Gudar och demoner kommer fram när mörkret faller. Det är kathakaliföreställning i Kerala.

Men det är något opålitligt med demonerna denna kväll. Hon struntar i sitt gamla trick som hon kört i hundratals år, att förvandla sig till en vacker prinsessa.

I stället tar hon imperialismens skepnad.

En och annan i publiken sätter sitt chaj i halsen men världen är föränderlig, också gudarnas och demonernas värld, menar Iyyamkode Shreedharan som arbetar på Kala Mandalam strax utanför Trichur.

Kala Mandalam har en av de högst rankade utbildningarna för kathakalidansare, men också turnerande dansgrupper som bland annat besökt Europa.

Det publiken väntar sig, såväl den indiska som den europeiska, är de gamla historierna ur Ramayana och Mahabharata. Men när gänget från Kala Manda-

lam gör entré på scenen kan det lika gärna bli Shakespeare.

— Vi experimenterar en hel del med att använda vår speciella danstradition i nya sammanhang, vi dansar berättelser från olika tider och olika kulturer, berättar Iyyamkode Shreedharan.

Shakespeare på kathakalivis betraktades som djärvt nog, men de som var kritiska den gången anade inte vad de hade framför sig.

Kala Mandalam fick tag på en nyskriven pjäs om världens ordning eller snarare oordning och satte raskt danssteg till världsproblemen.

Här fick demonen nya uppgifter. I stället för den lagom skrämmande kampen mot prinsar och gudar, blev det nu fråga om illdåd i större skala — att kolonisera länder i tredje världen och hota världsfreden.

Enligt Iyyamkode Shreedharan reagerade de flesta trots allt positivt då de plötsligt såg gudarna förvandlas till politiska agitatorer.

— Kanske hade det inte gått lika lätt att experimentera med en i grunden religiös dansform på andra håll i Indien. Här i Kerala är vi nog lite speciella: mer radikala, mer toleranta.

Men experiment utesluter förstas inte tradition. Det handlar om att välja rätt tid och rätt plats för nymodigheterna.

Från templens sida har intresset varit skralt för krig, orättvisor och imperialism i kathakali-tappning, erkänner Iyyamkode Shreedharan.

Där vill man ha gamla hederliga demoner när det drar ihop sig till festival och dansarna från Kala Mandalam kallas in.

Anna Lena Stålnacke